

Svenska kvinnors upplevelser av att bli och vara fotbollssupporter.

En kvalitativ studie om socialisering och identitetsbevarande

Av: Denise Näsström

Handledare: Eva Karlberg
Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp
Sociologi | Hötterminen 2019
Turismprogrammet

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Förord

Jag vill tacka min handledare Eva Karlberg för det stöd jag har fått under uppsatsprocessen genom konstruktiv feedback och stort tålamod. Jag vill även tacka min familj och mina vänner som har stöttat mig dag som natt under denna period. Slutligen vill jag framföra ett stort tack till mina informanter som ställt upp och delade med sig av sina erfarenheter, utan dem hade inte denna uppsats varit möjlig!

Sammanfattning

Denna uppsats ämnar undersöka kvinnliga fotbollssupportrars upplevelser av socialiseringsprocessen mot att bli supportrar och den fortsatta socialiseringsprocessen efter de att de antagit identiteten som supportrar. Majoriteten av tidigare forskning på fotbollssupporterskap i Sverige fokuserar på manligt supporterskap, undersökningar om svenska kvinnors fotbollssupporterskap är synnerligen bristfällig. Forskningen om kvinnors supporterskap är även begränsad utanför Sverige och är ofta genomförda ur ett genusperspektiv. Genom den tidiga forskningens resultat om hur kvinnor socialiseras in i supporterskapet ämnar uppsatsen undersöka huruvida svenska kvinnliga supportrar har upplevt liknande socialiseringsprocess. Utifrån Goffmans teorier om jagets presentation samt stigmatiseringsteorin ämnar uppsatsen besvara hur svenska kvinnliga supportrar beskriver sin supporteridentitets fortlevnad. Det insamlade empiriska datamaterialet består av fyra intervjuer med kvinnor som identifierar sig som aktiva fotbollssupportrar. Uppsatsen använder sig av ett etnometodologiskt tillvägagångssätt och en kvalitativ analysmetod. De viktiga resultat som uppsatsen presenterar är att kvinnliga supportrar inledande socialisering betar sig nästintill på samma sätt som den tidiga forskningen redogör för. För den fortsatta socialiseringsprocessen av supporteridentiteten användes Goffmans jag presentation där intrycksstyrning är vanligt förekommande. Utöver den egna presentationen av sin supporteridentitet spelar även andra supportrar och idrottsföreningsverksamheten en roll i den fortsatta socialiseringsprocessen av supporteridentiteten och bevarandet av supporterkulturen. Goffmans teorier om stigmatisering återkommer i de kvinnliga supportrarnas upplevelser med icke-supportrar och polisen.

Nyckelord: *Etnometodologi, Fotboll, Goffman, Identitet, Kvinnor, Socialisering, Subkultur, Supportrar, Stigmatisering*

Abstract

The purpose of this study is to examine the experiences women soccer supporters socialization process and the socializations process continuation after they have adopted the supporter identity. The majority of studies conducted in Sweden focuses on male supporterhip, studies on swedish women soccer supporters is particularly insufficient. Studies conducted outside of Sweden on female supporters is also limited and focuses to an extent on the gender perspective of women and mens experiences. By testing the results from chosen studies on women supporters socialization process, this study aims to find whether the same experiences can be found among swedish soccer supporters. Through Goffmans theories of the presentation of self and theories of stigmatisation, this essay aims to explain how swedish women supporters depicts the survival of their supporter identity. The empirical data was collected through four interviews with women who identify as active soccer supporters. The study uses an ethnomethodological approach and a qualitative data analysis. The key results this study presents are that women supporters initial socialization process acts almost in the same way as shown in earlier studies. The techniques of Goffmans presentation of self and impression management were a common occurrence for the continuing socialization process of the supporter identity. In addition to their own presentation of their supporter identity, other supporters and supporter team clubs have a role in the continuing of the socializaion process of the supporter identity and the preservation of the supporter culture. Goffmans theories on stigmatization occurs within the women supporters experiences with non-supporters and the police.

Keywords: *Ethnometodology, Goffman, Identity, Soccer, Socialization, Stigmatisation, Subculture, Supporters, Women*

Populärvetenskaplig sammanfattning

Genom intervjuer med fyra aktiva kvinnliga fotbollssupportrar vill denna uppsats förstå hur de kvinnliga fotbollssupportrarna blev supportrar samt hur och varför de fortsätter vara supportrar. Forskning om kvinnliga fotbollssupportrar är mycket begränsad i Sverige, den forskning som existerar fokuserar på manliga fotbollssupportrar. Det finns tidigare forskning om kvinnliga supportrar genomförd utomlands, även den är begränsad och fokuserar mycket på att jämföra kvinnliga och manliga supportrar med varandra. Utifrån Goffmans teorier om hur människor väljer att presentera sin egen identitet för andra och hur stigmatisering fungerar vill jag förstå hur de kvinnliga fotbollssupportrarnas identitet fortsätter att existera och om detta beror på att de själva arbetar för att deras identitet skall fortsätta existera eller om även omvärlden har påverkan på identiteten.

Uppsatsen använder sig av en analysmetod där kvinnornas ordval och sätt att berätta om sina upplevelser förklarar hur och varför de väljer att presentera sig som fotbollssupportrar. Uppsatsens resultat visar att kvinnliga fotbollssupportrar blir supportrar på samma sätt som den tidigare utländska forskningen har kommit fram till. Uppsatsen kan även se att kvinnliga supportrar aktivt väljer att presentera sig själva som fotbollssupportrar och gör det genom att försöka kontrollera omgivningens uppfattningar om dem. Andra supportrar, fotbollsföreningar och de som inte är supportrar har även de påverkan på deras identitet och att bevara supporterulturen. Uppsatsen kommer även fram till slutsatsen att kvinnliga supportrar upplever sig vara stigmatiserade av polisen.

Innehåll

1. Introduktion.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Syfte och frågeställningar	2
1.3 Uppsatsens disposition	3
1.4 Centrala begrepp	3
2. Tidigare forskning	5
2.1 Utmaningar hos den tidigare forskningen	5
2.2 Supporterskapets socialiseringsprocess	5
2.2 Identitetsupplevelsen i supporterskapet.....	8
2.3 Kvinnors rätt till utrymmet	9
3. Teoretisk referensram	11
3.1 Supporterskapet som subkultur.....	11
3.2 Goffmans teorier om jagets presentation och stigmatisering.....	12
3.2.1 Jagets presentation.....	12
3.2.2 Stigmatisering	13
4. Metod.....	16
4.1 Etnometodologisk tillvägagångssätt.....	16
4.2 Tillvägagångssätt.....	17
4.3 Urval	19
4.4 Kodning och analysprocess	19
4.5 Forskningsetiska överväganden	21
5. Resultat och analys.....	22
5.1 Supporterskapets introduktion och socialiseringsprocess	22
5.2 Den fortsatta socialiseringen.....	27
5.3 Den kvinnliga supportern	32
5.4 Stigmatisering	33
6. Avslutande diskussion	37
7. Källförteckning	41
8. Bilagor	

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

I en intervju med Göran Rickmer, evenemangsansvarig och säkerhetschef på Hammarby fotboll, beskriver journalisten Erik Nirva fotbollssupporterrörelsen som Sveriges största och mest vitala subkultur och folkrörelse (Nirva 2019).

Intresset för herrallsvenskan ökar stadigt, under 2018 var publiksnittet för samtliga herrfotbollslag i allsvenskan 8 425 besökare, under 2019 ökade detta antal till 9 167 snittbesökare. Totalt har herrallsvenskan under 2019 haft 2 002 470 besökare (Jönsson, 2019). Göran Rickmer berättar att publiktillströmningen slog rekord under 2019 och att samtliga genomförda mätningar indikerar att tryggheten hos åskådarna ökar, något som Rickmer antyder kan vara en av flera faktorer till att antalet åskådare ökar (Nirva, 2019).

För fotbollsklubbarna finns det ett ekonomiskt intresse att locka åskådare till matcher och att specifikt öka antalet kvinnliga åskådare. Henrik Eriksson, chefredaktör på Nyheter 24, berättar i sin podcast Studio Allsvenskan att Hammarby Idrottsförenings arbete för att säkra en klubb med god ekonomi gör att de aktivt strävar efter att locka fler kvinnor till arenorna. Hammarby fotboll kan uppvisa ett besökarresultat på 25% kvinnor på läktarna, vilket enligt Eriksson är ett högt snitt i världen. Det har visat sig att när kvinnorna kommer till matcherna kommer även barnen, och den läktarsektion som säljer slut först är familjeläktarna (Studio Allsvenskan, 2019).

Historisk har kvinnors möjligheter att närvara som åskådare på fotbollsläktarna begränsats då utrymmet har betraktats vara en manlig sfär. I och med den ökade kvinnliga närvaron drar Ben-Porat (2009) slutsatsen att kvinnors relativa självständighet på läktarna är ett bevis på att kvinnors beroende av mäns tillstånd för att närvara i mansdominerade utrymmen minskar. I korthet menar Ben-Porat (2009) att kvinnors närvaro på läktarna är ett direkt resultat av den politiska kvinnorörelsen. Kvinnorna söker inte separera arenorna utan strävar efter att integrera med de övriga åskådarna, därför har det inte skapats skilda läktare för kvinnor och män. För de kvinnliga supportrarna är det ett genuint intresse för sporten som lockar (Ben-Porat 2009,

s.884). Enligt Ben-Porat (2009) visar statistiken att kvinnors närvaro på läktarna är här för att stanna (Ben-Porat 2009, s.886).

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka kvinnors upplevelser av att bli och vara fotbollssupportrar. Då 20% av Sveriges befolkning under 2019 uppvisade ett besökarintresse för herrallsvenskan samt att besökarsiffrorna stadigt ökar, bör svenska kvinnors supporterskap identifieras som ett samhällsfenomen värt att utforska. Inom den sociologiska forskningen existerar en kunskapslucka om svenska kvinnors supporterskap. Den tidigare forskningen består i en övervägande majoritet av undersökningar om mäns supporterskap där kvinnliga supportrar behandlas som en anomali. Vid de tillfällen kvinnliga supportrar uppmärksammas vilar alltid en manlig supporter i periferin och kvinnors upplevelser jämförs ständigt med mäns. Det finns en risk att forskare kan göra sig skyldiga till att upprätthålla bilden av supporterskapet som en manligt könsbetingad företeelse där kvinnor som önskar tillträde måste granskas kritiskt. Utifrån denna problematik och diskussion är denna uppsats målsättning att undersöka kvinnors supporterskap, inte som ett bihang till mäns supporterskap, utan vars existens är autonomt och legitimt.

Frågeställningar:

Denna uppsats ämnar besvara två frågeställningar om kvinnors supporterskap:

1. Hur beskriver kvinnor sina upplevelser av att bli supporter?
2. Hur beskriver kvinnorna sina upplevelser av supporteridentitetens fortsatta socialiseringsprocess?

Den första frågeställningen berör hur kvinnor introduceras och socialiseras in i supporterskapet. Den tidigare forskningen om kvinnliga supportrar må vara begränsad men det har genomförts studier i flera länder runtom i världen, dock är studier om svenska kvinnors supporterskap ytterst begränsad¹. Frågeställningen ämnar besvara huruvida de socialiseringsmönster som den

¹ Efter uppsatsens slutfördes framkom det att en större studie om svenska kvinnors fotbollssupporterkultur har författats 2018, denna studie dök ej upp i de sökmotorer som nyttjats under uppsatsens informationssökningsprocess.

tidigare forskningen uppmärksammat återkommer i de svenska kvinnliga supportrarnas socialiseringsupplevelser.

Internationell forskning om kvinnors supporterskap fokuserar främst på hur kvinnor *blir* supportrar. Varför och hur kvinnors supporterengagemang *fortlever* analyseras och diskuteras ytterst begränsat i den tidigare forskningen. Utifrån Goffmans dramaturgiska modell om jagets presentation som teoretisk utgångspunkt ämnar den andra frågeställningen därmed besvara hur kvinnor beskriver sin supporteridentitets fortsatta socialiseringsprocess.

Uppsatsens metodologiska ansats strävar efter att undvika förhålla sig till kvinnliga fotbollssupportrar och deras upplevelser som ”det andra könet”. Denna ansats är utmanande men viktig för den sociologiska forskningen som ofta, om möjligtvis omedvetet, förhåller sig till kvinnan som en biroll till mannen. Uppsatsen strävar efter att bidra till legitimeringen av kvinnliga supportrar som självständiga och jämlika individer inom subkulturen fotbollssupportrar och även i förlängningen samhället som stort.

1.3 Uppsatsens disposition

Uppsatsen är uppbyggd med ett inledande kapitel där bakgrund, syfte och frågeställningar presenteras. I kapitel 2 ”tidigare forskning” presenteras den existerande forskningen inom det berörda forskningsfältet om kvinnors supporterskap. I kapitel 3 ”teoretisk referensram” presenteras de teorier som präglar analysarbetet. Kapitel 4 ”metod” presenteras uppsatsens metodologiska ansats, hur urval, genomförande samt analysprocessens tillvägagångssätt. I detta kapitel redovisas även uppsatsens forskningsetiska reflektioner. I kapitel 5 ”resultat och analys” presenteras och analyseras det insamlade datamaterialet. Kapitel 6 består av en avslutande diskussion om de resultat som framkommit i uppsatsen.

1.4 Centrala begrepp

Genomgående i uppsatsen förekommer och återkommer vissa centrala begrepp. Dessa begrepp definieras och förklaras nedan med syftet att underlätta för läsaren att få en fullständig förståelse av informanternas upplevelser.

Socialiseringsprocess

Enligt Pfister, Lenneis och Mintert (2013) innebär socialiseringsprocessen ett aktivt lärande av kulturella praktiker vilket sker både från utomstående aktörer som inom den egna individen. Det är genom interaktion med familj, vänner och andra nära relationer som individen agerar och reagerar på de normer, värderingar och förväntningar som samhället runt dem ställer på individen. Genom denna process skapas attityder, preferenser och färdigheter hos individen som bidrar till individens möjlighet att delta i samhället (Pfister et al. 2013, s. 860).

Supporter

Skillnaden mellan att vara fotbollsåskådare och att vara fotbollssupporter handlar i grunden om att stötta (support) det lag individen identifierar sig med (Engstrand 2003, s. 133). Den klassiska supportern har en långvarig personlig och emotionell investering i en specifik klubb (Pope 2012, s. 182).

Läktare

Fotbollsarenan är uppdelad i olika läktare, dessa uppdelningar sker ofta genom olika biljettpris men även vilket syfte fotbollsarenans arrangörer tillönskar läktaren. Läktarplatserna är uppdelade i sittplats, aktiv sittplats, familjeläktare och klack. Arenornas kortsidor är även uppdelade för hemmalag och bortalag med syfte att separera supportrar från respektive lag. I bilaga 1 finnes en karta över Tele2 arena för att underlätta för läsaren att förstå informanternas beskrivningar av deras upplevelser på arenan.

Villkorstrappan

Villkorstrappan handlingsplan upprättad av Polisen för att motverka ordningsstörningar på arenor eller ordningsstörningar som kan kopplas till evenemanget. Villkorstrappan innebär en stegring av åtgärder där målet är att dessa skall motverka ordningsstörningar. Dessa åtgärder kan inkludera begränsning av tillstånd för antal besökare, intim kroppsvisitering, förbud mot flaggor mm. (Fotbollskanalen 2019)

2. Tidigare forskning

Majoriteten av den existerande forskningen om fotbollssupportrar intresserar sig främst för mäns upplevelser. Den forskning som rör kvinnors supporterskap består ofta av studier genomförda utifrån ett genusperspektiv där kvinnors supporterskap ställs i jämförelse med mäns supporterskap. Den tidigare forskningen som denna uppsats hänvisar till är vald utifrån kriterierna att den skall fokusera på kvinnors fotbollssupporterskap på en nivå som kan likställas med allsvenskan. Samt att den utvalda forskningen fokuserar på hur kvinnor socialiseras in i supporterskapet samt deras upplevelser av att vara supportrar. De utvalda studierna är genomförda i Australien, USA, Israel och Danmark. Studier om svenska kvinnors supporterskap är mycket begränsad. I detta avsnitt refereras även Engstrand (2003) vars studie ”Fotboll och Religion” diskuterar både kvinnors och mäns förhållanden till, och upplevelser av supporterskapet som kultur.

2.1 Utmaningar hos den tidigare forskningen

Bristen på tidigare forskning om kvinnors supporterskap höjs som problematiskt av flera forskare vilka även diskuterar att konsekvenserna av ointresset bidrar till att kvinnor fortsätter att osynliggöras som supportrar (Mewett & Toffoletti 2008, s. 2). Det finns en risk att ointresset för kvinnors supporterskap bidrar till uppfattningen om att kvinnors supporterskap inte är autonomt utan alltid existerar i relation till mäns supporterskap. Enligt Pfister, Lenneis och Mintert (2013) fortsätter forskare stödja idén om supporterskapet som ett fenomen vilket är könsbetingat manligt (Pfister, Lenneis & Mintert 2013, s. 858).

2.2 Supporterskapets socialiseringsprocess

En stor del av forskningen kring fotbollssupportrar lyfter fram socialiseringens roll för individens introduktion och omfamning av supporterskapet och supporter-kulturen.

I den sociologiska forskningen om kvinnors supporterskap går det att urskilja gemensamma mekanismer för kvinnors socialisering in i supporterskapet. Flera studier söker kategorisera dessa socialiseringsmekanismer. Mewett och Toffoletti (2008) presenterade fyra kategorier på vägar till supporterskapet hos kvinnor, dessa fyra kategorier benämns som ”in-the-blood”, ”learner”, ”convert” och ”sexually transmitted fandom” (Mewett & Toffoletti 2008, s. 3).

”In-the-blood” syftar till kvinnor som har blivit socialiserade in i supporterskapet från barnsben via sina familjer och beskrivs av Mewett och Toffoletti (2008) som den mest avgörande socialiseringsmekanismen till att kvinnor blir supportrar (Mewett & Toffoletti 2008, s. 6). Denna tes stöds även av Pfister, Lenneis och Mintert (2013) vilka hävdar att introduktionen till supporterskapet sker under kvinnornas barndom där familj, vänner och skola är de viktigaste socialiseringsombuden. Även Ben-Porats (2009) påvisar att supporterskapet är utfallet av en lång socialiseringsprocess där samma mekanismer återfinns. Ben-Porat hävdar att familj och jämnåriga hade störst påverkan på det framtida supporterskapet upp till 12-års ålder. Efter 12-års ålder är det därefter de jämnårigas inflytande som ökar (Ben-Porat 2009, s. 887). Supportersocialiseringen är en ständig pågående process som inleds av familjen, där föräldrarna tar med sina barn till fotbollsmatcher, och där jämnåriga sedan tar över socialiseringsansvaret (Ben-Porat 2009, s. 887).

Likt Ben-Porat (2009), Pfister, Lenneis och Mintert (2013) och Mewett och Toffoletti (2008) påvisar Melnick och Wann (2010) i deras kvantitativa studie att familjemedlemmar hade störst påverkan på supporterskapets socialisering hos både kvinnor som män (Melnick & Wann 2010, s. 462). Enligt Pfister, Lenneis och Mintert (2013) är den händelse som är en avgörande upplevelse för socialiseringsprocessen och introduktionen in i supporter-kulturen då barnen följer med sina fäder eller andra manliga släktingar till fotbollsmatcherna och där de enligt Pfister, Lenneis och Mintert (2013) drabbas av ”fotbollsfeber” (Pfister et al. 2013, s. 861). Fäders och andra manliga familjemedlemmars roll återkommer och beskrivs även av Ben-Porats (2009) som vitala supporterskaps introduktörer (Ben-Porat 2009, s. 889–890).

Melnick & Wanns (2010) andra kategori ”learners” syftar till kvinnors som har utvecklat sitt supporterskap gradvis, ofta över flera år, där supporterintresset successivt intensifierats. Deras supporterskap är inte baserat på familjens intresse utan intresset har skapats genom att de har tagit del av fotbollsmatcher på tv eller att de har blivit introducerade till läktarna av andra personer. Det aktiva supporterskapets katalysator beskrivs vara upplevelsen av läktaratmosfären (Mewett & Toffoletti 2008, s. 5). Melnick och Wanns (2010) studie stödjer även påståendet om att vänner har påverkan på både kvinnor och mäns introduktion till supporter-kulturen (Melnick & Wann 2010, s. 462).

Kategorin "learners" och "converts" har viss överlappning där supporterskapande mekanismer beskrivs vara kvinnornas sociala relationer som exempelvis vänner, vilka var de som introducerade kvinnorna till fotbollsarenan. Men där "learners" har en stegvis process in i supporterskapet har "converts" en omedelbar omfamning av supporterskapet vilket sker genom att de får en nästintill religiös upplevelse av matchatmosfären. Den intensiva emotionella reaktionen av att uppleva en matchatmosfär leder till att de snabbt förändrar sina liv och justerar sin fritid för deras nya dominerande intresse (Mewett & Toffoletti 2008, s. 6).

Den sista kategorin "Sexually transmitted fandom" hänvisar till en mindre grupp kvinnor som blivit introducerade till supporterskapet genom sina partners (Mewett & Toffoletti 2008, s. 6). Kritik bör framföras mot Mewett och Toffolettis (2008) namnval för denna kategori. Generellt möter man termerna "sexually transmitted", enkelt översatt som "sexuellt överförbart", när det rör sig om olika könssjukdomar. Att betrakta kvinnor som blir introducerade för supporterskapet genom sina partners som några vilka har fått en sexuellt överförbar sjukdom bidrar till föreställningen om att äkta supportrar är män, och kvinnor som är supportrar endast är det på grund av sexuellt intresse för manliga supportrar eller spelare. Denna föreställning är så stark att det har genomförts en studie som hävdar att kvinnors supporterskap grundar sig i heterosexuell åtrå för spelarna och att denna heterosexuella åtrå osynliggörs för att det utgör ett hot mot den manliga hegemonin inom sport och supporterskapet (Esmonde, Cooky & Andrews 2018, s. 513). Att även forskningen betraktar supporterskapet som något som grundar sig i sexuell åtrå bidrar till samhällets syn på den kvinnliga supportern som en falsk supporter. Ett tankesätt som kvinnor möter hos manliga supportrar när de berättar om hur de behöver bevisa äktheten av sitt supporterskap för manliga supportergatekeepers.

Melnick och Wann (2010) påstår även att kvinnors socialiseringsprocess är mer komplext än vad tidigare studier om socialiseringsprocessen har påvisat (Melnick & Wann 2010, s. 463). De lyfter att socialiseringsprocessen under kvinnors barndom är inte definitiv. Kvinnor har makten att bestämma sitt eget engagemang, det är oklart om de i och med detta påstående hävdar att män inte har samma makt. Mewett och Toffoletti (2008) lyfter att kvinnliga syskon som genomgått samma socialiseringsprocess under barndomen inte alltid resulterar i att båda blir fotbollssupportrar (Mewett & Toffoletti 2008, s. 4).

Genom att socialiseras in i kulturella praktiker som åskådare på fotbollsmatcher, upplever kvinnor supporterskapet som en del av sin familjs genetik (Engstrand 2003, s. 167). Supportrar upplever en sådan stark kärlek till det lag de identifierar sig med och de vill att deras barn skall ta del av den (Engstrand 2003, s. 161). Mewett och Toffoletti (2008) hävdar vidare att denna kulturella praktik skapar en kraftfull förbindelse mellan individen och ett specifikt lag och att denna förbindelse i sin tur blir en vital del av en individs identitet (Mewett & Toffoletti 2008, s. 4). Mewett och Toffoletti (2008) beskriver supportersocialiseringen som en cykel, där en generation introducerar nästa generationen till supporterskapet (Mewett & Toffoletti 2008, s. 4).

Men oavsett process går det att fastslå att det är kvinnornas sociala relationer som deras supporterskap härstammar från (Mewett & Toffoletti 2008, s. 6). I korthet kan anledningen bakom supporterskapet förklaras som att individens upplever att supporterskapet är en givande del av deras liv (Pfister et al. 2013, s. 861).

2.2 Identitetsupplevelsen i supporterskapet

Socialiseringsprocessen in i supporterskapet påverkar kvinnornas upplevelse av sin egen identitet. Socialiseringsprocessen utvecklar intensiva känslomässiga band och en hög identitetskänsla med en specifik klubb (Pfister et al. 2013, s. 862). Den intensiva känsloupplevelse fotbollsmatcher skapar har flera sociologiska teoretiker, enligt Engstrand (2003), diskuterats likna religiösa upplevelser med tydliga ritualistiska inslag. Enligt Engstrand (2003) har fotbollssupporterns aktiva deltagande på fotbollsmatcher en förlösande själslig påverkan på individen. Genom att individen delar intensiva känslor tillsammans med andra, genomför ritualistiska handlingar inför varje match, delar materiell symbolik samt förhåller sig inom tydliga regler satta inom fotbollssupportersamhället blir matchdeltagandet en social ritual (Engstrand 2003, s. 152). Supporterskapet som livsstil grundar sig inte i rationalitet utan i intensiva känslor (Engstrand 2003, s. 179) och supporterulturen handlar inte om ett särskilt intresse för själva sporten utan om den kärlek supportern förknippar med det fotbollslag denne har blivit socialiserad till att älska (Engstrand 2003, s. 184). Att vara supporter ses som en livsstil och är en betydande del av en individs egen identitetsupplevelse (Pfister et al. 2013, s. 862).

Äkta fotbollssupportrar beskrivs av Engstrand (2003) som trofasta, de tillägnar sina liv för det fotbollslag de identifierar sig med. För äkta supportrar är det aldrig lagets fel om de möter motgångar utan dessa motgångar orsakas alltid av yttre kraft (Engstrand 2003, s. 139). Fotbollen har inverkan på individers självkänsla, aggressioner och livsmönster (Engstrand 2003, s. 163). En fotbollssupporter räds inte för att visa upp sitt supporterskap, inte enbart på fotbollsläktarna utan även, och kanske än mer, genom sina dagliga rutiner och interaktioner med andra. Fotbollssupportrar identifieras gärna av andra som supportrar (Ben-Porat 2009, s. 892). Det är inte ovanligt att en supporter markerar och visar upp sitt engagemang för sitt fotbollslag i sitt eget liv, detta kan även leda till att supportern stärker sin upplevelse av samhörighet med fotbollsklubben (Engstrand 2003, s. 162). Supporterskapet är en central del av supporterns liv och i och med detta formar supportern sin vardag efter sitt fotbollslags schema. Ben-Porat (2009) lyfter i sin studie att det är viktigt för supportrar att följa sin klubbs matcher, oavsett om de sker på hemmaplan eller bortaplan, hemmamatcher är dock de av störst betydelse vilka supportern främst strävar att närvara på (Ben-Porat 2009, s. 891).

Kvinnors intresse till att vara medlemmar i supporterklubbar beror på deras supporterskaps intensitet och trots att kvinnornas närvaro på läktarna är i minoritet till männen, är deras supporterskap minst lika intensivt och hängivet (Pfister et al. 2013, s. 856). Supporterskapet är en krävande livsstil och en supporter måste ständigt visa sitt lag lojalitet. Supporterskapet handlar om konflikter, konflikter mellan supporterskapet och sina nära relationer som vänner, familj eller partners (Ben-Porat 2009, s. 891). Enligt Engstrand (2003) upplever supportrar att de inte kan ta med sig vänner till en match om dessa vänner sympatiserar med ett motståndarlag då supportern inte vågar riskera att motståndarlaget vinner och det egna laget och den efterföljande upplevelsen av att generas och förlöjligas (Engstrand 2003, s. 162).

2.3 Kvinnors rätt till utrymme

Även om denna uppsats inte ämnar undersöka kvinnors supporterskap ur jämförelseperspektiv med mannens supporterskap bör den tidigare forskningens reflektioner om kvinnors rätt till utrymme på fotbollsläktarna och till att bära identiteten fotbollssupporter lyftas kort. Att betrakta supporterskapet som en maskulin betingad företeelse är att osynliggöra kvinnorna.

Gemensamt för den tidigare forskningen är att även om det är kvinnors supporterskap som ämnas undersökas ställs det alltid i relation till mannens supporterskap, kvinnligt supporterskap

betraktas som en bisats. Män agerar som försvarare och symboliska bärare av supporterskapet och kvinnors supporterskap jämförs ständigt utifrån detta (Ben-Porat 2009, s. 888).

Enligt Mewett och Toffoletti (2008) har Australian Rules Football en lång historik av hög kvinnlig närvaro på fotbollsmatcherna. Trots detta agerar manliga fotbollssupportrar som gatekeepers som bestämmer vilka kvinnor som kan accepteras som äkta fotbollssupportrar. Författarna hävdar att detta beror på fördelningen mellan kvinnor och män på läktarna (Mewett & Toffoletti 2008, s. 2). Enligt Ben-Porat (2009) väljer de kvinnliga supportrarna att undvika att konfrontera män som uttrycker sig sexistiskt genom skällsord eller slagramsor i klacken genom att ignorera beteendet (Ben-Porat 2009, s. 888). Detta agerande återkommer även i Pfister, Lenneis och Minterts studie (Pfister et al. 2013, s. 859).

Kvinnornas mål med att delta på läktarna är inte för att ta över männens närvaro; kvinnorna ämnar inte utmana männen, utan deras mål är enbart att kunna ta del av spelet (Ben-Porat 2009, s. 883). Kvinnornas närvaro bestäms utifrån deras hängivenhet och passion som supportrar och inte, som förr, att deras närvaro skedde på grund av deras status som spelares mammor, döttrar eller flickvänner (Ben-Porat 2009, s. 883).

3. Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen som presenteras i detta kapitel kommer användas för att besvara frågeställningen om hur supportern fortsätter sin egen socialiseringsprocess för att säkerställa supporteridentitetens fortlevnad.

3.1 Supporterskapet som subkultur

När människor interagerar med varandra produceras och reproduceras kultur. Individer av en specifik kultur tillägnar sig denna genom socialisationsprocessen vilken inleds under individens tidigaste år och fortsätter livet ut. Många forskare har tidigare kopplat supporterskapet till en form av social religion, från den tidigare forskningen om individers supporterskap kan vi finna kännetecken som återfinns i Nemetz Robinsons (Robinson 1988 se Stier 2004, s. 27) redogörelser för olika kulturbeskrivningar. Supporterskapet har en beteendemässig karaktär då medlemmarna inom gruppen ser på supporterskapet som en del av sin identitet och sätt att leva. Det går att observera interna makt- och statusfördelningar inom gruppen som yttrar sig i individernas beteende, kommunikation och förhållningssätt till varandra. Detta framkommer när supportrar talar om olika grupperingar inom kulturen, som exempelvis åskådare, supportrar och huliganer.

Supporterskapet har även en funktionalistisk karaktär då supportrarna skapar egna sociala system, som normer och värderingar, för hur en supporter förväntas bete sig. Enligt Robinson skall kulturen även fylla viktiga sociala funktioner för samhället, dessa må vara osynliga för enskilda individer (Robinson 1988 se Stier 2004), det bör noteras att detta syftar till supportersamhället och inte samhället i stort. Men då fritidsaktiviteter och socialt engagemang är något som generellt betraktas vara av nytta för samhället kan supporterkulturen med deras sociala egenskaper och föreningsliv finna sin plats i det större samhället. Det sker ett samspel mellan yttre- och inre processer hos individerna vilka tar sig uttryck i supporterkulturens symbolers kulturella samt individuella mening. Genom socialiseringsprocesser blir de en del av individens världsbild (Stier 2004, s. 29). Dessa bedömningssätt för kultur i allmänhet och supporterkulturen i synnerhet utgår från att kulturen är levande och ständigt i utveckling (Stier 2004, s. 29). För att kulturen skall fortleva krävs det därför att individerna inom kulturen håller den levande, den kräver att bli internaliserad så att kulturen inte enbart är ett sätt att leva utan ett sätt att tänka (Stier 2004, s. 98).

3.2 Goffmans teorier om jagets presentation och stigmatisering

Goffman diskuterar att en individs identitet skapas och återskapas genom interaktionen med andra (Goffman 1961, se Giulianotti 2004, s. 60). Goffmans teorier om identitet, känslor och roller har använts i tidigare studier om subkulturer inom sport (Donnelly 2000, se Giulianotti 2004, s. 54). Enligt Giulianotti samverkar Goffmans teorier väl med etnometodologiska metoder då Goffman tidigare har kritiserats för hans sammanlänkning av mikro- och makrosociologi, men att denna sammanlänkning fungerar väl vid studier av observationer och livsberättelser (Giulianotti 2004, s. 55). Goffmans teorier om stigmatisering har även använts i den tidigare forskningen om supporter-kulturer för att beskriva mäns rättfärdigande av att försöka exkludera kvinnor från supporter-kulturen (Hart 1976, se Giulianotti 2004, s. 54).

3.2.1 Jagets presentation

Vardagsinteraktioner mellan människor ansåg Goffman vara ett fundament för socialt ordnande. Goffmans dramaturgiska modell nyttjar metaforen ”scenen” som ett sätt att definiera handlingar som en form av ett skådespel. Individerna som genomför ett framträdande på denna scen väljer en roll som de anser vara bäst lämpad för den givna situationen där målsättningen är att presentera ett giltigt och idealiserat uppträdande i interaktionen. Skådespelarna förbereder sitt framträdande genom intrycksstyrning bakom scenen, intrycksstyrning innebär ett medvetet agerande av skådespelaren med syftet att upprätthålla giltigheten av den roll denne framträder i (Goffman 1969, 1974, se Giulianotti 2004, s. 53). Goffmans dramaturgiska modell för sociala interaktioner redogör för att individen framför en roll där förväntningen är att åskådarna skall ta det intryck individen skapar framför dem på allvar. Syftet är att övertyga åskådarna av det intryck som individen skapar och övertyga dem om att individen innehar de egenskaper som uttrycks (Goffman 1959a, s. 25). I supporternas fall handlar det därmed om att supportern strävar efter att övertyga andra individer om att den uppfyller de kriterier som krävs för att axla rollen som supporter för ett visst (fotbolls)lag.

Goffman (1959b) hävdar att meningen av ett framträdande som framförs av en specifik deltagare är en viktig del av en framställning som har fostrats och är upprätthållen av det nära samarbetet av fler än en deltagare (Goffman 1959b, s. 83). En individ som socialiserats in i en subkultur från barnsben och som därefter omger sig med andra medlemmar av denna subkultur kan påstås vara ett resultat av socialisering. Goffman redogör vidare att när team-medlemmar som kommer i kontakt med en främling som de betraktar vara en ”kollega”, kan team-

medlemmarna presentera denna främling med ett tillfälligt medlemskap. Kollegor i denna egenskap behöver inte vara kollegor i andra avseenden (Goffman 1959b, s 162). Goffman ger exemplet på en främmande brandman som besöker en brandstation, denna brandman bemöts av de brandmän som innehar brandstationen som om de har haft en lång och nära relation (Goffman 1959b, s. 160). På samma sätt kan en fotbollssupporter tillhörande en viss klubb kan tilldela en fotbollssupporter tillhörande en annan klubb ett tillfälligt medlemskap då dessa supportrar möts under banderollen fotbollssupportrar. Två supportrar från olika klubbar kan betrakta varandra som kollegor och därmed komma överens om att tillsammans bevara en presentation av subkulturens bästa sidor inför en icke-supporter, trots att de annars skulle betrakta varandra i ett mindre fördelaktigt ljus.

Goffmans teorier om att individer genom sitt framträdande presenterar sin identitet och söker få denna godkänd av åskådarna som tar del av framträdandet. Denna teori går att tillämpa på individer som söker få sitt medlemskap i en grupp godkänd av de som redan är gruppmedlemmar. En individ som hävdar sig vara medlem av en grupp, exempelvis fotbollssupporter, måste bekräfta detta påstående i interaktionerna med andra, om individen misslyckas med detta riskerar denne att bli utesluten från gruppen då den inte har validerat sitt medlemskap. Framträdandet av rollen som medlem i en subkultur kan ske direkt och aktivt genom att individen upplyser sin omgivning om sitt medlemskap. Presentationen kan även ske indirekt exempelvis genom sociala medier genom att individen ”gillar” sidor eller grupper kopplade till den grupp de påstår sig vara medlemmar av. Den senare presentationen kan leda till ett framträdande där individen är fullt beroende av de intrycksstyrande åtgärder denne genomfört bakom scenen då individen inte kan kontrollera vem som tar del av framträdandet.

3.2.2 Stigmatisering

Inom subkulturen supportrar samexisterar och grupperar sig flera olika typer av supporteridentiteter. Bland dessa undergrupperingar finns individer som mer än gärna stör den större gruppens presentation av sig själva; huliganerna². Dessa individer bär med sig en stigmatisering av att de är kvinnofientliga, har överdriven alkoholkonsumtion, är våldsamma och farliga. En individ som blivit stigmatiserad blir det på individens virtuella sociala identitet, det vill säga en fabricerad social identitet, och inte den faktiska sociala identitet som är

² Huligan används som samlingsbegrepp för att beskriva sportåskådare som exempelvis betar sig oreglerligt, aggressivt och våldsamt (Politics.co.uk, u.å.).

individens verkliga egenskaper (Goffman 1963, s. 10). Effekten av detta menar Goffman (1963) är vanhedrande och skapar en schism mellan den virtuella och den faktiska identiteten hos individen (Goffman 1963, s. 10). Applicerar vi supporteridentiteten på denna teori om en splittring mellan den virtuella sociala och faktiska sociala identitet kan den generella supportern kunna betraktas vara den sociala identiteten och huliganen den virtuella identiteten

Ordet stigma döljer det faktum att det finns två perspektiv som individen kan förhålla sig till sin stigmatisering. Det första perspektivet, är huruvida individen utgår från det som skiljer denne från de andra är uppenbart. Det andra perspektivet är huruvida omgivningen inte har kunskap om eller inte uppmärksammar de faktorer som ligger till grund för stigmatiseringen. Goffman (1963) benämner detta som att individen kan förhålla sig till sin situation aningen som att vara misskrediterad eller misskreditabel. En stigmatiserad individ har sannolikt erfarenhet av att ha stött på att bli både misskrediterad och misskreditabel (Goffman 1963, s. 11).

Goffman redogör för den misskrediterade stigmatiserings kategorin; sambetingade stigman. Sambetingade stigman innebär exempelvis ras, nationstillhörighet eller religion. Detta stigma förs vidare generation till generation där stigmat drabbar alla inom en familj lika (Goffman 1963, s. 12). Det är intressant att försöka applicera Goffmans (1963) begrepp det sambetingade stigmat till supporterskapet. Å ena sidan verkar supporterskapet föras vidare generation till generation, att det är sambetingat, men å andra sidan verkar det tillämpas utifrån, genom att ses som fläckar på personligheten. En fotbollssupporter betraktas vara en våldsamt, misogyn man. Ett stigma som avslöjas får omgivningen att vända sig bort från individen som bär stigmat. Detta sker oavsett om individen har de egenskaper som gör att individen avviker från normen enligt Goffman (1963, s. 12).

När en individs sociala identitet och dess virtuella identitet avviker från varandra kan detta uppmärksammas av de ”normala” innan det uppmärksammas av den stigmatiserade. Individen identifieras som en misskrediterad individ. Omvärlden söker dölja att de har kunskap om det som är misskrediterande och situationen mellan parterna kan bli laddad. Men om de ”normala” inte kan uppmärksamma en individs stigmatisering är denne en misskreditabel individ och målet för individen är att detta skall fortsätta, att individens stigmatisering aldrig skall avslöjas. Goffman beskriver misskreditering och misskreditabel som att en individ är misskrediterad när

omvärlden kan se de ofördelaktiga egenskaper en individ har och att den är misskreditabel fram till dess att stigmat avslöjas för omvärlden (Goffman 1963, s. 59).

Den stigmatiserades relation till den ”egna” gruppen innebär att den stigmatiserades upplevelser kommer från andra individer i samma sats som denne och att det i förlängningen kan härledas från gruppens plats inom den sociala strukturen (Goffman 1963, s. 123). Den egna gruppen inkluderar de individer som upplever samma typ av förtryck av det övriga samhället på grund av sina stigmat och individens grupp är den grupp som har tolkningsföreträde för huruvida individen verkligen är stigmatiserad på samma sätt som de andra (Goffman 1963, s. 124). Utöver att betrakta sig själv utifrån sin egen grupp betraktar och förhåller sig den stigmatiserade individen till sig själv utifrån den ”normala” gruppen, och det större samhället (Goffman 1963, s. 126).

Goffmans teorier om jagets presentation och stigmatisering kommer utgöra den teoretiska referensramen för analysarbetet om hur supporteridentiteten upprätthålls genom intern som extern påverkan.

4. Metod

Operationaliseringen av uppsatsen sker genom en kvalitativ datainsamlingsmetod bestående av intervjuer samt genom kvalitativ analys (Hjerm et al. 2016, s. 25). Den kvalitativa datainsamlingsmetoden för studier om supporterskap stöds av Pope (2017) som hävdar att det är den enda metoden för lyckade resultat (Pope 2017, s. 201). Uppsatsen ämnar undersöka kvinnliga fotbollssupportrar upplevelser av sin introduktion till supporterkulturen samt hur deras supporterskap fortlever. I och med att den tidigare forskningen om kvinnliga fotbollssupportrar socialisationsprocesser och identitetsskapande är mycket begränsad håller denna uppsats en induktiv metod (Hjerm et al. 2016, s. 25).

4.1 Etnometodologisk tillvägagångssätt

Etnometodologins syfte är att försöka förstå sociala strukturer som praktiska handlingar vilka sker på en mikronivå. Samhället är strukturerat kring olika typer av sociala aktiviteter; kollektiva vilka sker tillsammans med andra samt individuella vilka sker i avskildhet. Det intressanta är att studera vad:et och hur:et av en händelse då händelsen är en del av det delade sociala livet (Francis & Hester 2004, s. 1). Genom att studera individers metoder när de producerar komplexa aktiviteter är det möjligt att avslöja sociala strukturer och andra ordningar som skapas av individen (Francis & Hester 2004, s. 21). Även om etnometodologin främst används vid observationer är det möjligt genom informanternas återgivning av upplevelser skapa förståelse om hur supporteridentiteten skapas inom de sociala strukturer som identifieras. Etnometodologin betraktar informanternas redogörelser av vardagslivet som en form av självreflektion (Francis & Hester 2004, s. 25).

Genom att observera informanternas ordval och uttryck kan de sociala strukturerna förstås i relation till den specifika händelsen de återger, betydelsen av händelserna är indexikal. Betydelsen av en händelse betraktas inom etnometodologin som lokalt producerat och förstått inom individen (Francis & Hester 2004, s. 30). För att möjliggöra för informanterna att öppet och okonstlat kunna redogöra för sina upplevelser krävs det att intervjuledaren skapar tillfällen där informanterna kan uppslupas av sin minnesupplevelse. Syftet med detta är att de ord och uttryck informanterna återger skapas lokalt hos informanten.

Deltagarna av en händelse tar för givet att samtliga deltagare har kunskap om situationen där händelsen sker. Deltagarna använder denna reflexivitet för att lyfta de, för dem själva, rationella och praktiska ageranden som de återger (Garfinkel 1967, s. 8). Då intervjuledaren aldrig kan betraktas vara en medlem av en händelse kan intervjuledaren engagera sig för att förstå informanternas återgivningar, men kommer aldrig till fullo lyckas med detta (Garfinkel 1967, s. 9). Enligt Garfinkel (1967) påminns individen om en händelse och genom reflexiviteten blir deras vardagsaktiviteter igenkända och individen skapar en lokal behandling av deltagarnas processer. Utifrån informanternas reflexiva berättelser kan det även gå att observera hur informanterna organiserar sin grupp och sin omgivning, det vill säga supporter-kulturen, och skapa förståelse för hur sin grupp (supportrar) fungerar och fortlever tillsammans. De producerar sin identitet i förhållande till omvärlden (Garfinkel 1967, s. 9).

Det som är intressant för etnometodologin är att undersöka de kulturella metoder och resurser en individ i verkligheten och observerbart använder när de ”gör vad det nu är de gör” (Francis & Hester 2004, s. 31). Socialt uppträdande är en handling mer än ett beteende på grund av en individs förståelse för sin situation och de har anledning till att agera på det sätt som de gör. De omständigheter där en individ befinner sig och vad de har kunskap om, är skapade av dem själva. Därför kan vissa delar av deras agerande förklaras med hänvisning till deras egna intentioner och motiv, medan andra kan förklaras utifrån de sociala strukturer som är skapade inom deras omständigheter och som är utom deras kontroll. Sådana strukturer sägs förbestämma beteenden till en viss grad och beteenden bestäms oavsett om den individuella medlemmen är medveten om dem eller ej (Francis & Hester 2004, s. 204). Genom informanternas resonemang kring sina egna upplevelser och ageranden kan supporterskapet som en kulturell identitet studeras och förstås.

4.2 Tillvägagångssätt

I och med att frågeställningarna berör socialisering och upplevelse av identitet är informanternas livslopp av intresse. Då livslopp inte är något som kan observeras för denna uppsats kan studiens empiri endast samlas in genom intervjuer (Aspers 2011, s. 139). För att möjliggöra för det etnometodologiska tillvägagångssättet är intervjuguiden konstrueras som en öppen tematisk intervju, där teorin agerar som en bisats (Aspers 2011, s. 140). Intervjuguiden formaterades för att uppmuntra informanterna att svara öppet och reflexivt. Ett exempel på en sådan fråga är ”Berätta om en match som var särskilt minnesvärd/mindre kul” där målet är att

informanten skall uppslupas av de minnen som uppstår och uppfylla det etnometodologiska syftet om att uppmärksamma värderingar kring händelsen som återupplevs. Varje intervju har avslutats med samma avslutande frågeställning med syftet att skapa ett tillfälle för informanterna att stanna upp och utan förbehåll eller förväntan på ett specifikt svar, kunna reflektera och lyfta det som de tycker det är av vikt att jag som intervjuledare skall ta med mig.

Det finns en risk att informanterna tolkar frågeställningarna olika på grund av olika konnotationer eller kopplingar grundade i deras personliga upplevelser. En frågeställning kan för en informant generera ett helt annat svar än hos en annan informant vilket kan försvåra det senare analysarbetet (Berg & Lune 2014, s. 68). I den tematiskt öppna intervjun skapas istället en möjlighet att följa informanternas berättelser och lyfta deras individuella tolkningar. Informanterna bestämmer intervjuens form istället för intervjuaren. Intervjuguiden fungerar som ett hjälpmedel för att hålla intervjun på rätt kurs, i och med att informant och intervjuare från början är införstådda om intervjuens syfte minskar risken för att informanterna trots intervjuformens öppenhet överger ämnet, men det är detaljerna i informanternas svar som skapas under intervjun som analysen kommer grundas i (Berg & Lune 2014, s. 69). Informanterna har möjlighet att svara och associera fritt kring frågorna, som intervjuare är det sedan möjligt att reagera på enbart de delar som verkar vara värda en uppföljningsfråga utifrån uppsatsens syfte (Bryman 2011, s. 563).

Intervjusituationen i sig är en konstruerad situation där den ena parten, forskaren, har ett maktövertag över den andra parten, informanten. Forskaren har ett förbestämt antal frågeställningar vilka informanten inte har tillgång till och på detta sätt styr forskaren alltid intervjun hur öppen den än strävar efter att vara (Berg & Lune 2014, s. 66). Det finns olika strategier som forskaren kan använda för att motarbeta att den konstruerade situationen har påverkan på informantens berättelser. Det är viktigt att intervjuguiden tillåter utrymme för följdfrågor där informanten kan utveckla sina berättelser. Intervjun kan då ta formen av ett samtal och öppnar upp för att informanten samarbetar och blir en medkonstruktör av intervjun (Aspers 2011, s. 143). Detta motverkar även att uppsatsen riskera bias. Jag har även bevarat mitt eget eventuella supporterskap hemligt för informanterna med syftet att motverka intervjuareffekten (Eriksson & Hultman 2014, s. 104).

4.3 Urval

Att urvalet avgränsades till allsvenskan supportrar och inte exempelvis landslaget grundar sig i distans. Distansen mellan människor och landslaget är för stort för att människor skall omfamna det intensiva supporterskapet. Utan möjligheten att upptas av matchatmosfären med regelbundenhet väcks inte de intensiva känslorna som har påverkan på en individs identitetsuppfattning. Landslagsmatcherna hålls endast ett par gånger per år och läktarplatserna i relation till potentiella supportrar, är kraftigt begränsad. Detta leder till att människor tar del av matcherna via andrahandsmedier som exempelvis tv (Engstrand 2003, s. 154).

Informanterna har valts ut baserat på kriterierna att de skall; identifiera sig som kvinnor och vara aktiva supportrar av herrfotboll på serienivån allsvenskan. Urvalet har även begränsas till kvinnor som bor inom Stockholmsområdet vilket i sin tur ökar sannolikheten för att de kommer följa någon av Stockholms största tre herrfotbollsklubbar som spelar i Allsvenskan. Tillvägagångssättet för att nå urvalsgruppen har skett genom ett snöbollsurval (Bryman 2011, s. 505). En annons eftersökande informanter publicerades på Facebook och delades sedan vidare. Personer som upplevde att de själva passade in i urvalet hade möjlighet att kontakta mig och andra som kände personer som de upplevde passade in i urvalskriterierna vidarebefordrades till mig. Beslutet om det begränsade urvalet har tagits utifrån att informanterna förväntas återge sina livsberättelser vilket kräver en mer intensiv analys (Bryman 2011, s. 508). Urvalsstorleken har begränsats till 4st informanter utifrån tidsekonomiska faktorer (Bryman 2011, s. 506). Det omfång intervjuerna genererade var tillräckligt för att bedömas ha en adekvat teoretisk mättnad (Bryman 2011, s. 507). Snöbollsurvalet resulterade i 4 kvinnliga informanter bosatta inom Stockholmsområdet: Isabella 23 år, Karin 24 år, Stina 29 år och Julia 29 år. Huruvida informanterna hade barn eller ej har inte varit en urvalskriterium. Julia är även den enda informanten med barn i förskoleålder.

4.4 Kodning och analysprocess

Analysprocessen av det insamlade datamaterialet har strävat efter att följa en tydlig mall. Den mallen baseras till stor del på Glasers fyra steg (Glaser 1965, se Hjerm et al. 2016, s. 33):

1. Skapandet av provisoriska kategorier genom ständiga jämförelser av data.
2. Förfinande av relationer mellan kategorierna.
3. Kartläggning av relationer mellan kategorierna.
4. Formulering och fixering av en övergripande struktur, eller teori.

Även om analysarbetet är en iterativ process, det vill säga att kodningen, tematiseringen och summeringen i praktiken sker löpande och växelvis under bearbetningsprocessen av datamaterialet, har arbetsprocessen i grova drag genomförts i enlighet med dessa ovan nämnda steg. Innan transkriberingen av datamaterialet har uppsatsens frågeställningar och de teoretiska begreppen tillsammans med den tidigare forskningen skapat preliminära teman. Relationer mellan dessa teman uppmärksammas, förfinas och kartläggs vilket leder till att en övergripande struktur träder fram vilket fungerar som grund för summeringen av datamaterialet till uppsatsens analys och slutsats (Hjerm et al. 2016, s. 34).

Under transkriberingsprocessen av ljudinspelningarna uppmärksammas ytterligare teman och koder vilka senare har kopplats samman med de preliminära teman som framtagits ur den tidigare forskningen, se kodschema bilaga 3. Därefter genomfördes en noggrann bearbetning av datamaterialet där dessa koder tematiserades ytterligare. Kodningen bearbetades inledningsvis på bredden för att därefter övergå till en djupkodning där mindre delar av materialet kodades grundlig för att uppmärksamma informanternas upplevelser och beskrivningar av dessa upplevelser. Reduceringen av den stora mängden data som djupkodningen genererar möjliggör en kontextualisering av datamaterialet (Berg & Lune 2014, s. 91).

Efter avslutad kodning och reducering genomfördes en jämförelse av de mönster som framstätt, jämförelsen skedde inte enbart för de enskilda intervjuerna utan även mellan de olika intervjuerna. Det insamlade datamaterialet jämfördes och bearbetades i sin tur även med den tidigare forskningen på området samt i relation till de teoretiska perspektiven för uppsatsen (Hjerm et al. 2016, s. 33).

Genom en kartläggning av relationer kan kontexter och kausala mekanismer som ligger till grund för informanternas upplevelser uppmärksammas. Genom att ta fram dessa sambandsteorier från det transkriberade intervjumaterialet kan viktiga förutsättningar eller påverkningar på informanterna uppmärksammas vilka i sin tur kan besvara uppsatsens frågeställningar (Stinchcombe 2005, s. 16 & 149). Genom att jämföra intervjuresultaten etnometodologiskt kan återkommande ordval och betoningar ge en antydning till att informanterna har ett liknande indexikalt förhållningssätt till upplevelserna av supporterskapet och supporteridentiteten, vilket kan lyftas i det senare analysarbetet. Analysarbetet har följt

Layders "adaptive theory" vilket innebär att teori och empiri kombinerades i analysarbetet (Layder 1998, s. 1). Syftet med att söka skapa en samverkan mellan teori och empiri i analysen är att resultatet skall ge ett helhetsperspektiv (Layder 1998, s. 28).

4.5 Forskningsetiska överväganden

Oavsett forskningens mål är det av vikt att följa forskningsetiken för att garantera att vetenskapen inte gör intrång på den fysiska eller psykiska integriteten hos de som bidrar med informationen. Forskaren har ansvar mot att de som kan påverkas direkt av forskningen och att de som indirekt kan påverkas av forskningen samt de som skulle kunna gagnas av forskningen. Individskyddskravet innebär att forskaren och forskningen inte skall vålla skada på de deltagande individerna. Innan uppsatsens genomförande och innan datainsamling sker har samtliga etiska punkter riskbedömts. Ett exempel på en av dessa riskbedömningar som gjorts är att ingen av informanterna kommer vara under 18 års ålder. Det har även genomförts en riskbedömning utifall informanterna tar upp känsliga uppgifter när de redogör för sin livshistoria. Om ett sådant tillfälle uppstår har en bedömning om huruvida dessa uppgifter, om de används i uppsatsen, kan skada individens fysiska eller psykiska integritet och därmed ej uppfylla individskyddskravet. Detta skedde vid en av intervjuerna där en av informanterna återgav en upplevelse av sexuella trakasserier, jag lyfte just denna del av intervjun för informanten som godkände användningen av detta parti i uppsatsen.

Aidentifieringskravet vilket kräver att individens identitet inte kan kopplas till det inspelade eller transkriberade datamaterialet har uppfyllts genom att de medverkande aidentifieras genom användningen av fingerade namn och att de tillfällen när informanterna nämner något i sina intervjuer som skulle kunna röja informanternas identitet censureras i det transkriberade materialet (Vetenskapsrådet 2017, s. 39). Inför intervjuerna har informanterna i enlighet med informationskravet, samtyckeskravet och konfidentialitetskravet blivit informerade om uppsatsens syfte och att deras uppgifter har hanterats i enlighet med GDPR, de har även informerats om sina rättigheter om att kunna avbryta sin medverkan och mina skyldigheter som representant för Södertörns Högskola. De informerades även om att det inspelade datamaterialet raderas efter undersökningens avslut i enlighet med nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2017, s. 39).

5. Resultat och analys

Under detta kapitel presenteras resultatet från det insamlade intervjumaterialet. Parallellt med resultatens redogörelse analyseras resultatet och positioneras utifrån uppsatsens frågeställningar.

5.1 Supporterskapets introduktion och socialiseringsprocess

Den forskning som tidigare har redogjorts för hävdade att en avgörande socialiseringsagent för kvinnliga supportrar är upplevelsen av matchen tillsammans med sina fäder eller andra manliga släktingar. Detta avsnitt kommer redogöra för informanternas introduktion samt även andra socialiseringsagenter som varit särskilt avgörande för supporteridentitetens kreation.

5.1.1 Introduktören

Informanternas redogörelser för sin introduktion till supporterskapet och av eller med vem denna introduktion sker, är i enlighet med den tidigare forskningens resultat. Ben-Porats (2009) studie hävdade att familjens påverkan är störst innan 12 års ålder och enligt Mewett och Toffoletti (2008) är den viktigaste introduktören en manlig familjemedlem. Ben-Porats (2009), Melnick och Wann (2010), Pfister et al. (2013) och Mewett och Toffolettis (2008) resultat återfinns i berättelserna som denna uppsats informanter delar med sig av. Informanterna har introducerats till supporter-kulturen under sin tidiga barndom av sina fäder eller andra nära äldre manliga släktingar. Informanterna beskriver även likt Pfister, Lenneis och Minterts (2013) studie att matchupplevelsen har varit särskilt betydelsefullt för deras socialisering.

Dessa äldre manliga introduktörer och socialiseringsagenter har haft ett eget starkt intresse och supporterskap till ett visst lag. Informanterna i denna uppsats beskriver även att supporterskapet går längre bak i släktträdet, ofta var även farfadern fotbollssupportrar. Detta kan styrka Engstrands (2003) redogörelser om att kvinnliga supportrar upplever supporterskapet som en del av familjens genetik (Engstrand 2003, s. 167). Upplevelsen av att supporterskapet är en del av familjens genetik återkommer när informanterna talar sitt supporterskaps framtid där de framför en önskan om att föra sitt supporterskap vidare till sina barn.

Det bör förtydligas att när informanterna redogör för ”laget” används termen överlappande för att benämna det specifika fotbollslaget samt idrottsklubben eller idrottsföreningen. Ofta är det

inte sportgrenen i sig som är viktig för informanternas supporterskap utan det är föreningen/idrottsklubben där trofastheten vilar. Detta bekräftar Engstrands (2003) diskussioner om att supporterskapet som livsstil grundar sig i intensiva känslor (Engstrand 2003, s. 179) och supporter-kulturen inte handlar om ett särskilt intresse för själva sporten utan om den kärlek supportern förknippar med det fotbollslag denne har blivit socialiserad till att älska (Engstrand 2003, s. 184). I Julias berättelser framträder hennes frihet att välja den sportgren där supporterskapet skall leva hos.

” (...) utöver det så var även min pappa trogen supporter, det var väl på den biten jag har kommit in på AIK, framförallt AIK. Men han var lite mer hockey. Hockey är okej, det är kul att kolla på, men det är fotboll som jag brinner för.” – Julia [10 november 2019]

Även om Julias far är introduktören för supporter-kulturen finns hans starkaste intresse inom sportgrenen hockey. Julia själv betraktar sig däremot som fotbollssupporter. Både Julia och hennes fars lojalitet hör till föreningen AIK och därmed kan det tolkas vara supporterskapet i sig och inte sporten som är det viktiga för både Julia och hennes far.

Den känslomässiga inverkan som supporterskapet har på individer (Engstrand 2003) träder även fram i Stinas beskrivning av hur en vindjacka blev det som avgjorde supporterskapet. Denna vindjacka bar hennes fars kusin då han tränade AIK:s damlag, trots att den inte var funktionell i och med att den var 50 storlekar för stor, blev den en stark materiell symbol med känslomässig betingning för supporterskapet för en specifik klubb. Materiella symboler är viktiga inom kulturer för att fastställa tillhörighet och visualisera kulturens värderingar (Stier 2004).

5.1.2 Supporter-kulturens värderingsskapande

Genom socialiseringsprocessen skapas attityder, preferenser och färdigheter hos individen som bidrar till individens möjlighet att delta i samhället (Pfister et al. 2013, s. 860). Det som befäster supporter-kulturen hos informanterna och som sedermera följer dem i vuxen ålder är tydliga värderingar och upplevelsen av att vara åskådare på en fotbollsmatch. Pfister, Lenneis och Mintert (2013) lyfter att värderingar är viktiga för identitetsupplevelsen. Engstrand (2003) adderar ritualernas bidrag för skapandet av supporteridentiteten.

Vad det innebär att vara en god fotbollssupporter är tydligt för informanterna i denna uppsats, samtliga informanter nämner samma grundläggande krav för de beteenden som en individ skall uppvisa för att bli betraktad som en äkta fotbollssupporter. Informanternas beskrivningar av en god supporter stämmer med det resultat Ben-Porat (2009) presenterat i sin studie. Ben-Porat (2009) och Engstrand (2003) fastställer i sina studier att en god supporter förväntas lägga ner en stor del av sin fritid och ekonomi i strävan om att delta och visa sin närvaro på fotbollsmatcherna. Att närvara på fotbollsmatcher regelbundet är ett grundläggande krav för den äkta supportern. Informanterna i denna studie lyfter att de gånger de tvingas ta del av en fotbollsmatch via TV eller andra medier sker detta på grund av yttre omständigheter. Genom att lyfta dessa yttre omständigheter söker de påverka min uppfattning om dem som supportrar. Goffmans (1959a) teorier om intrycksstyrande åtgärder går att applicera på informanternas yrkanden om att de inte kunde påverka deras frånvaro, de söker styra min uppfattning om att de verkligen uppfyller de värderingar som inbegriper en god supporter. En god supporter är även en individ som är närvarande i vått och torrt, att vara en så kallad medgångssupporter är något icke önskansvärt.

” [Denise: Beskriv en god supporter] Nån som går på matcher, eh de som är där i vått och torrt, jag gillar inte att man lämnar en match mitt i bara för att det går dåligt för oss och då känner jag såhär fan du måste ju supporta hela vägen ut även fast det är jobbigt att kolla på när vi torskar, nån som är där från början till slut och som också går, alla kan ju inte gå på alla matcher, men nån som försöker gå på matcher och inte bara derbys.” – Karin [11 november 2019]

Enligt Pope (2012) skapar individerna inom supporterkulturen bedömningsskalor för när en supporter skall betraktas som en åskådare och, beroende på hur väl en individ uppfyller supporterkulturens värderingar, när den kan betraktas vara supporter. Dessa skalor bestäms och bedöms av andra supportrar (Pope 2012, s. 201).

” [Denise: kan man vara supporter utan att gå på matcher?] Jag tycker inte man räknas som supporter då utan då tycker jag att man bara håller på ett lag (...) tycker jag inte att de är en supporter enligt mig utan man måste också göra någonting för laget.” – Julia [10 november 2019]

Karin och Julia beskriver några av supporterkulturens rådande värderingar samt styrker Popes (2012) påstående om att det är individerna inom kulturen som utifrån dessa värderingar bestämmer huruvida någon kan accepteras som medlem i supportergruppen.

5.1.3 Supporterkulturens värderingsskapande genom ritualer

Genom att supporterföräldrar tar med sina barn till fotbollsmatcher fostras barnen i enlighet med värderingen om att en god supporter skall närvara på fotbollsmatcherna. Som Engstrand (2003) hävdar finns en önskan om att barnen skall få uppleva den matchatmosfär som är betydelsefull för föräldern själv och den känsla av gemenskap och samhörighet som skapas inom den miljön. Att närvara på fotbollsmatch skapar en möjlighet för supporterföräldern att umgås med sina barn, det blir en gemensam händelse med ritualistiska inslag. Denna gemensamhetsupplevelse med ritualistiska inslag är viktiga för den individuella supporterens identitetsskapande (Engstrand, 2003) och något de tar med sig i vuxen ålder, se avsnitt 5.2.2. Informanterna i denna uppsats upplever likt Engstrands (2003) beskrivning att individer undviker att gå på match på egen hand då gemensamhetsupplevelsen inte får ett tillfredsställande resultat.

Utifrån informanternas berättelser kan diskussion föras om att när föräldrarna tar med sina barn på matcher stärks den emotionella kopplingen till supporterkulturen. Informanterna placeras in i en större samhörighet där de tillsammans med andra delar upplevelsen som ligger till grund för supporterskapet. Informanterna beskriver hur de känslomässigt påverkas av andra supportrar sång och klackläktarens trummor. De påverkas även av att se andra supportrar uppleva glädje och nervositet. Karin ger exempel på denna uppsluppenhet:

”alla var så nervösa (...) och alla skrek och typ, det var nervigt och man kände verkligen av hur nervösa alla var (...) energin bara smittade av sig, man var ju glad resten av dagen och resten av veckan och lyckoruset och alla delade samma glädje (...) man kramar om en främling, alla blir som vänner”
– Karin [11 november 2019]

Informanterna beskriver en uppslukande upplevelse, enligt Pfister et al. (2013) beskrivs detta som ”fotbollsfeber”. Informanterna beskriver en längtan efter att uppleva denna matchupplevelse igen och detta styrker Pfister, Lenneis och Minterts (2013) påståenden om att matchupplevelsen är avgörande för socialiseringsprocessen. Informanterna berättar att

föräldrarna stöttar även denna längtan genom att ge sina barn årskort i julklapp. Genom detta ekonomiska stöd uppmuntras barnen att bli självständiga supportrar då de kan besöka fotbollsmatcher utan föräldrarnas närvaro.

5.1.4 Barnens introduktion till supporterkulturen

Som nämnts i inledningen av denna uppsats finns det ett ekonomiskt intresse av att kvinnliga besökare går på matcher och ett särskilt intresse av att fylla familjeläktarna. Henrik Eriksson (2019) påstår att när kvinnorna går på match följer barnen med. För att locka barnfamiljer anordnar idrottsföreningarna särskilda familjedagar med anknytning till fotbollsmatcherna. Dessa engagemang skapar en välkomnande miljö för barnfamiljer och bidrar till att aktivera en inre process. I enlighet med Stiers (2004) reflektioner om den inre processens påverkan på subkulturen, förankras känslan av gemenskap inom supporterkulturen genom dessa föreningsaktiviteter och skapar positiva kopplingar hos barnen.

”Vi kommer ju fortsätta gå på familjeläktaren och de har ju jättehärliga gnagisdagarna med aktiviteter. Gnagis heter vår maskot och det är en råtta. De har fotbollsturneringar, ansiktsmålning, aktiviteter innan matchstarten på helger för barn och det är korvgrillning och det är klassiska grejer. Där vill jag att vi ska fortsätta vara och sen när hon känner att hon fortfarande har ett intresse för supporterkulturen och att finnas där för laget och tycker det är kul, då vill jag att hon går vidare till norra [klack läktaren sic.] men som supporter och inte som någonting annat, och det tror jag handlar om hur vi gör och betar oss. Asså står man på norra då sjunger man, då klappar man händerna.” – Julia [10 november 2019]

Julias berättar om dessa aktiviteter med glädje och engagemang. Hon har förhoppningar för sin egen dotters framtida engagemang inom supporterkulturen. Julia beskriver även sitt eget ansvar som kulturbärare för dottern. Julia beskriver att det är hennes och hennes partners ansvar för att deras dotter har rätt supportervärderingar. Julia beskriver den goda supporteridentiteten och ställer denna gentemot en negativ supporteridentitet ”som någonting annat”, Julia syftar till ultras och huliganer. Det kan även reflekteras över huruvida Julia uttrycker en rädsla för att dottern kan komma bryta mot supporterskapets värderingar. Som Goffman (1963) beskriver stämplas en individ med en stigmatisering när den bryter mot gruppens värderingar. Julia berättar gärna om att dottern redan vid 4 års ålder betar sig så som en supporter förväntas bete

sig under match. När jag bad informanterna att reflektera över sin framtid som supporter beskrev de en önskan om att föra vidare sitt supporterskap till sina framtida barn och de uttryckte positiva upplevelser av idrottsföreningarnas barninriktade aktiviteter.

Pfister et al. (2013) beskriver att socialiseringsprocessens aktiva lärande av supporterskapets kulturella praktiker sker från utomstående aktörer som inom individen. Dessa utomstående aktörer återfinns i informanternas berättelser i formen av introduktörer, materiella symboler, matchupplevelsen, ritualer kring matchen samt idrottsföreningsverksamheten.

5.2 Den fortsatta socialiseringen

Enligt Goffman (1959a) är individens presentation av sin supporteridentitet ett viktigt framträdande som även skapar en inre socialiseringsprocess. Framträdandet av supporterjaget är en ständig påminnelse hos individen och hos andra om tillhörigheten inom supporterkulturen. I interaktionen med andra där supportern genomför ett framträdande som supporter måste denne spela en trovärdig roll, både gentemot åskådare som står utanför supporterkulturen men även mot åskådare som står inom supporterkulturen.

5.2.1 Framträdandet av supporteridentiteten

Informanterna ser inte på sitt supporterskap som något särskilt från sin identitet. Enligt Goffman (1963) skulle detta kunna beskrivas som att de inte ser supporteridentiteten som en virtuell identitet utan en del av deras faktiska sociala identitet. De hävdar utan tvekan att supporterskapet är en del av deras identitet och att individer runt dem även betraktar dem på samma sätt. Att uppleva sitt presenterade jag på detta sätt kräver att informanternas presentation av sitt jag alltid är präglad av sitt supporterskap. För att koppla till Goffman (1959b) kräver framträdandet att informanterna upprätthåller de värderingar som etablerats under sin inledande socialisering för att framträdandet skall vara lyckosamt. Som Ben-Porat (2009) beskriver byter supportern i tonårsåldern ut sina socialiseringsagenter från föräldern till jämnåriga. När detta sker tar de även över en del av socialiseringsansvaret själva. De värderingar och ritualer som etablerades under barndomen ansvarar nu individen till stor del själv för att upprätthålla.

I föreställningen om presentationen av sitt jag (Goffman, 1959b) innebär det att individen avlägger fritid och ekonomi för att upprätthålla värderingarna som att vara en synlig, trogen och närvarande supporter (Engstrand 2003). Utöver att besöka hemmamatcher förväntas även

supportern genomföra några besök på bortamatcher. Informanterna i denna uppsats lyfter likt informanterna i Pfister et al. (2013) studie, bekymret med att få tid och ekonomi att gå ihop för att de skall lyckas med detta, det är yttre omständigheter som hindrar och inte deras eget engagemang.

Som Pfister, Lenneis och Minterts (2013) och Pope (2017) beskriver är gemenskapen en mycket viktig anledning till individers motivationer att delta i supporterkulturen. Utöver att besöka matcherna med en återkommande grupp, lär informanterna även känna nya supportrar genom bekanta, på sina arbetsplatser eller bland andra åskådare under matcherna. Det finns en stark upplevelse av gemenskap och samhörighet bland åskådarna på en fotbollsmatch, och starkast är denna upplevelse bland de som står i klacken. Tillskillnad från Popes (2017) studie där kvinnliga supportrar främst motiveras av möjligheten att spendera tid med familjen, motiveras informanterna i denna uppsats av möjligheten att dela upplevelsen med jämnåriga. Detta kan bero på att majoriteten av informanterna i denna uppsats inte har bildat egna familjer ännu. Tillsammans med en egen grupp vänner som de delar supporterkulturen med, genomför de ritualer kopplade till den stundande matchen:

”Det beror helt på matchen men säg att det är derby, utan barn, så fort vi vaknar då är det liksom frukost uppladdning, (...). Så vi laddar upp, byter om, kanske sätter på en AIK tröja eller halsduk, sätter på lite musik, gnaget musik. Gnaget trubaduren heter det, väldigt bra. Och sen åker vi och möter upp några vänner, kanske tar något att äta, men det är svårt, mycket nerver, och däremellan brukar vi ta en cider. Eh man värmer upp med att sjunga, det brukar vara samlingar, ibland om det är fint väder och så försöker vi vara inne på arenan en halvtimme innan. Ibland är det TIFO³ förberedelser och ibland vill man bara stå där och värma upp. Men vi är oftast ett lite större gäng som går liksom och det är kul att träffa varandra.” – Julia [10 november 2019]

Att socialisera med andra supportrar är en viktig del av supporterkulturen. Informanterna kan uppleva känslan av gemenskap och samhörighet inte enbart med supportrar av den egna föreningen utan även med andra supportrar, denna beskrivning stämmer överens med Pope (2017) studie som redogör för att supporterskapet motiveras av gruppgemenskapen. Denna

³ TIFO är en form av läktararrangemang bestående av flaggor, koreografier eller banderoller och presenteras före avspark eller inför andra halvlek. TIFOn används främst för att stötta laget men även kan även presentera politiska budskap.

eftertraktade gemenskapshetsupplevelse tar sig även uttryck i Goffmans (1959b) beskrivningar om att ett team kan tilldela ett tillfälligt medlemskap till en främling. Detta återkommer i informanternas berättelser av att de kan lägga lagrivaliteten åt sidan för att kunna uppleva gemenskapen för att dela intresset av att exempelvis diskutera de gångna och kommande fotbollsmatcherna i allsvenskan. Det är supporterkulturen och intresset för sporten som sammankopplar informanterna tillfälligt.

Det är även möjligt för individer med olika supportertillhörighet att besöka matcher tillsammans. Som Engstrand (2003) beskriver krävs det då av individerna att hitta gemensamma lösningar för att båda skall kunna bevara sin presentation av sig själva som trogna supportrar av sina lag. Stina beskriver en sådan kompromiss när hon och hennes partner går på match. De väljer då att sitta på den mer neutrala långsidan. Stina offerar en del av sin upplevelse för att inte partnern skall behöva bryta mot sina supportervärderingar och sin partners eget framträdande (Goffman, 1959a) av sitt supporter-jag, som han hade behövt göra om de hade stått i klacken. Stina beskriver att uppoffringen av gemenskapen hon kan få uppleva på klackläktaren gör att hon helst inte går på match med sin partner *”Går man [hon och sin partner] ihop då sitter man och då blir man lite långt ifrån den här gemenskapen, så jag går helst på match med alla som står”*.

5.2.2 Relationen mellan bostadsplats och upplevd supporteridentitet

Pope (2017) redogör för länken mellan bosättningsens lokalitet och ett visst lags hemmaarena. Pope (2017) beskriver att supportrar upplever att en supporter bosatt inom ett område *”tillhörande”* ett visst lag skapar ett krav på att denne skall betrakta sig vara supporter till just det laget (Pope 2017, s. 155). Pope (2017) redogör dock inte djupare för hur lokaliteten kan ha en betydelse för både den inledande som den pågående socialiseringsprocessen. Bostadsorten och stadsdelarnas betingning till vissa fotbollsklubbar har i informanternas berättelser påverkan på deras socialisering under barndomen. Var informanterna bor är även viktig under informanternas senare socialiseringsprocess. Informanterna beskriver en ständigt påminnande om sin supportertillhörighet i möten med andra supportrar och civila. De flesta bostadsorter hyser ett eget fotbollslag, i de större städerna kan även stadsdelar kopplas till specifika fotbollsklubbar. Generellt verkar regeln vara att fotbollsklubbens hemmaarena är geografiskt placerad inom bostadsorten eller stadsdelen. Supporterskapet för en viss klubb verkar utifrån informanternas berättelser fördelas utifrån vilken del av staden som deras hemmaarena härrör.

Enligt Pope (2017) söker supportrar gärna bosätta sig inom deras lags uppfattade geografiska område. I Popes (2017) studie kan individer även påtvingas ett supporterskap av andra utifrån var de är bosatta.

” [Denise: Upplever du att bostadsplats har haft påverkan på ditt supporterskap?]

Ja ja, 100%, det har det verkligen. Jag bor ju söder om Stockholm, jag blir nästan provocerad om man bor söder om Stockholm och ja, inte håller på mitt lag, då blir jag nästan såhär ”va, här kan man inte bo liksom” ehm sen får man bo var man vill men så har ju pappa också sagt att det är klart vi ska heja på Bajen, vi bor ju söder om Stockholm. Så ja, jag tycker det är lite en sån grej men det kanske är hans åsikt som har smittat av sig på mig som jag hört sen jag var liten och som jag säger vidare liksom.” – Karin [11 november 2019]

”O ja, o ja! Södern är ju Hammarby och djurgården, och norrort är AIK. Jag bor ju på söder så *skratt* alltid när jag säger att jag bor på söder men att jag är AIK:are så brukar det ifrågasättas eh men hur kan du vara AIK:are om du bor på söder liksom så och då brukar jag alltid säga att det är pappas fel *skratt* för han är också gnagare så då är det liksom han som smittat av sig det på mig.” – Isabella [14 november 2019]

Ur informanternas berättelser kan vi identifiera två aspekter, den första är att familjen befäster värderingar hos sina barn om att var de bor har betydelse för supporterskapet. För det andra att de själva, och andra, tilldelar supportertillhörighet på personer inom specifika geografiska områden. Goffmans (1959a) teorier om rollframträdandet och intrycksstyrning återfinns i informanternas upplevelser av bostadsortens koppling till supporterskapet. Den roll informanterna uppträder med innebär även att de förväntas bo på en viss plats (Pope, 2017), att bosätta sig inom den korrekta geografiska platsen för supporterskapet kan betraktas som en intrycksstyrande åtgärd, tyvärr hindras denna åtgärd av yttre omständigheter som ekonomiska möjligheter. Goffmans (1959a) försvarsåtgärder för att förhindra att det giltiga jaget försvagas, försöker informanterna rädda föreställningen genom att erbjuda åskådarna ursäkter som ”*det är pappas fel*” för varför informanterna inte bor där de förväntas bo.

Värderingen om att vissa stadsdelsområden är öronmärkta vissa klubbar skapas redan då barnen går i förskolan. Julia beskriver att hon upplever att hon *”bor på fel sida gentemot sitt lag”* och detta är något som även hennes dotter möter på förskolan där majoriteten av barnen är iklädda kläder kopplade till deras motståndarlag. Även Julia söker rädda sitt och sin dotters framträdande, hon gör detta genom att säga att *”alla får heja på vad de vill”*. Socialiseringen av supporteridentiteten börjar för Julias dotter redan under förskolan.

5.2.3 Föreningsverksamhetens roll i den fortsatta socialiseringen

Fotbollsföreningarna har en viktig roll för den fortsatta socialiseringsprocessen. Ur föreningarnas intresse för att ha betalande åskådare på matcherna skapas incitament till att hålla supporter-kulturen levande. Det kan påstås att föreningarna själva arbetar med en sorts intrycksstyrning å supporterns vägnar. Fotbollsföreningarna samordnar och organiserar tillställningar där supportern kan uppleva gemenskapen med andra supportrar. Supporterkulturen och upplevelsen av supporteridentiteten är som starkast när säsongen pågår i och med att supporterskapet är starkt beroende av matchupplevelsen. Intensiteten beror på Engstrands (2003) beskrivning av distans. Föreningens aktiviteter inför säsongspremiär hjälper till att återuppväcka de känslor av gemenskap och samhörighet som supporterskapet medför. I informanternas berättelser av dessa premiäraktiviteter är det tydligt att de är ritualistiska i sin natur, det är samma typ av aktivitet som återkommer varje premiär. Dessa aktiviteter består av att samla en så stor grupp supportrar som möjligt på samma plats och tillsammans genomföra ritualistiska inslag (Stier 2004) som att marschera mot arenan eller hylla spelarnas arenaentré återförankrar supporter-kulturen hos individerna. Premiäraktiviteterna samt andra aktiviteter under året är en indirekt påminnelse som har en roll i den fortsatta socialiseringsprocessen. Under premiäraktiviteterna och inför andra matcher lägger föreningarna ner tid och pengar på att tillverka TIFOn som skall hissas inför avspark och vara ett sätt för supportrarna att spänna sina muskler mot andra supportrar, att visa vilka supportrar som uppfyller värderingarna starkast. Denna TIFO verksamhet är viktig för supportrarna och informanterna väljer att donera pengar till föreningen för stötta tillverkningen, supporterns ekonomiska bidrag till föreningar beskrivs även av Engström (2003).

5.3 Den kvinnliga supportern

Generellt jämför sig inte de kvinnliga informanterna med manliga supportrar. Informanternas upplevelser av att vara kvinnlig supporter framkommer först när jag som intervjuledare ställer frågor som uppmuntrar till jämförelser mellan könen.

När informanterna möter skällsord eller slagramsor med sexistiska inslag berättar de att de uppfattar dem som olämpliga. Men som Pfister et al. (2013) och Ben-Porat (2009) väljer de att ignorera beteendet istället för att konfrontera det. Informanterna tar sig även an Goffmans (1959b, 1963) strategier för att utesluta individen från gruppen. Informanterna ikläder sig rollen som åskådare och bedömer dessa mäns presentation av sin supporteridentitet som ogiltigt. Som Isabella säger när vi diskuterar en sådan situation *”vi är här för att peppa dem, inte trycka ner dem”*.

Föreningarnas engagemang för att öka antalet kvinnliga besökare kan ibland slå fel och istället bidra till uppfattningen om att den kvinnliga supportern är en anomali. Stina berättar om hur en klubb i Sundsvall försökte anordna ett event särskilt riktad för kvinnor.

*”Det var såhär jättediskussion för en grej dom skulle ha (...) girls night eller något liknande och det var många som reagerade på att loggan var rosa. Det skulle vara nåt såhär hud terapeuter eller hud nånting innan, det skulle vara bubbel och lite sånt. Och jag vet att de reagerade på att liksom vi är fan också fotbollssupportrar och vi ska på match efter och att de typ störde sig på att det var riktat på ett visst sätt (...) det är väl jättekul att man gör event men jag vet inte om de måste vara jätte riktat mot kvinnor. Jag kan känna lite att, lite utpekad då också, ja men nu har vi ett event för kvinnor typ 100 stycken och sen har vi 100 platser på långsidan mitt på. Så att när vi kommer ut efter vårt event och sätter oss där så blir det såhär ’ja, ni är kvinnorna’ *skratt* ’nu har de kommit och gått ut’ *skratt*. Och såhär det blir lite utpekad då (...) inte som såna här girls night och bubbel när det aldrig är så annars.” – Stina [13 november 2019]*

Föreningens försök att få fler kvinnor att besöka matcher blev misslyckad. Tidigare studier genomförda av bland andra Ben-Porat (2009), visar att kvinnliga supportrar inte vill bli utpekade eller särbehandlade i sitt supporterskap. De vill dela matchupplevelsen på samma

premisser som de manliga supportrarna. Kvinnorna upplevde att föreningen förstärkte olikheterna mellan manliga och kvinnliga supportrar genom att skapa ett event med fördomsfulla inslag vilket i sin tur ledde att de kände sig mer utpekade. Detta stämmer överens med Ben-Porats (2009) studie som påvisade att kvinnor inte vill vara separerade från de andra på arenan.

Även om föreningarna ser ett värde i att fler kvinnor besöker matcher finns problematiska kvarlevor av den tidigare manliga dominansen. Isabella berättar att hon har arbetat som publikvärd på AIK matcher för föreningen, när hon har utsatts för sexuella trakasserier av berusade manlig supportrar och anmält detta till polisen och föreningen har anmälan lagts ner. Isabella berättar att hon bemöttes med att händelsen inte ”var tillräckligt allvarlig”, att detta var något man fick räkna med i den här miljön. Detta är ett problematiskt förhållningssätt för föreningarna att ha och överensstämmer inte med den syn på sexuella trakasserier som växte fram i samband med metoo-rörelsen. Men när informanterna talar om de tillfällen de upplever otrygghet är det inte i samband med manliga supportrar, denna upplevelse av otrygghet behandlas i avsnitt 5.4 Stigmatisering.

5.4 Stigmatisering

Utifrån informanternas berättelser kan en supporter både vara misskrediterad och misskreditabel. Goffmans (1963) förklaringar om den misskrediterade tredje stigmat som förs vidare generation till generation kan appliceras på supportern i och med att supporterskapet, som tidigare beskrivits, förs vidare generation till generation. Supportern är samtidigt misskreditabel då det inte går att se huruvida en individ är supporter eller ej förrän den väljer att avslöja detta för omvärlden. Informanterna återger att deras omgivning kan bli förvånade över att de är supportrar när de får reda på detta och att de kan få sneda blickar från allmänheten när de går iklädda lagets färger på gatan. Vi detta tillfälle uppmärksammas informanternas misskreditering av omgivningen (Goffman, 1963).

Informanterna upplever att omgivningens förvåning över att de är supporters grundar sig i ”de andras” uppfattning om att fotbollssupportern är en huligan. Informanterna och deras omgivning blir uppmärksammade på schismen mellan den virtuella- och den faktiska identiteten hos fotbollssupportern då den förkroppsligas i informanten. Upplevelsen av att vara stigmatiserad stärker den egna gruppen genom att gruppen omfamnar individer som upplever

samma typ av förtryck av det övriga samhället. Informanterna beskriver dessa grupperingar när de placerar sig själva inom supporterskapets kollektiv. Grupperingarna blir särskilt tydliga när de talar om hur media porträtterar supportern. I diskussionen om media använder informanterna ordvalen ”mot oss”. Informanternas ordval ”oss” och ”vi” indikerar på informantens upplevelse av tillhörighet till gruppen, och att de upplever att det finns en motgrupp. Julia beskriver även hur supporter-kulturen grupperar sig inom sig själv för att skilja på sig själva och andra, ”*det finns något som heter Black Army det är liksom mer familjärt men så liksom Firman Boys, AIK:s yngsta, de har inte så gott rykte av sig, där är det inte bara fotbollskultur utan där ska det också slåss, huligankultur*”. Ur Julias berättelse kan vi återigen identifiera en intrycksstyrande åtgärd där hon skiljer på fotbollskultur och huligankultur. Julia utesluter dessa grupperingar från supporter-kulturen och genom att hävda att de tillhör en separat kultur. Julia beskriver ytterligare att vissa delar av fotbollsläktaren är öronmärkt för dessa grupperingar ”*de sitter på östra läktaren, och AIK:s tifo är på norra ståplats, men firman sitter på östra och de hjälper inte till med sånt*”. Här återkommer värderingsgrunden om att en äkta fotbollssupporter engagerar sig för supporter- verksamheten då Julia betonar att de individer hon upplever tillhör huligankulturen inte engagerar sig i förenings- verksamheten. Informanternas gruppsamhörighet stärks av det yttre stigmatiseringshotet genom att de söker skilja sig från den grupp som de upplever är den bakomliggande orsaken för stigmatiseringen.

5.4.1 Upplevelsen av polisväsendet relation till supportern

Det är dock inte från civila icke-supportrar informanterna upplever störst stigmatisering från utan det är från ordningsvakter, polis och media. Avsnittet innan avslutades med att informanterna inte upplever otrygghet från andra supportrar. Oavsett om informanterna befinner sig i en klackmiljö där det smälls både bangers och bengaler känner de sig sällan otrygga. När frågan om informanterna har känt sig otrygga under en match nämner 3 av 4 att de gånger de har känt sig otrygga har det varit på grund av polis eller ordningsvakter. Skälet till att den fjärde informanten inte upplever samma otrygghet kan vara för att hon har arbetat som publikvärd och känner de ordningsvakter som arbetar på arenan. Informanterna beskriver nästan en rädsla för att polisen skall misskreditera dem som huliganer. Karin redogör för en händelse då polisen sprayade ”*någon typ av gas*” som gjorde att hon hostade jättemycket och att ögonen sved och tårades. Stina berättade om hur hon läst på Facebook om en match där polisen skjutsade supportrar från arenan och lämnade dem långt utanför stan. Mest berörd blev hon av

en berättelse om en 60 årig man och hans 30 åriga dotter som av polisen tvingades sitta i en timma ihopkrupna mot en vägg. Julias berättelse om sitt möte med polisen är dock starkast:

”Det blev liksom fajt inne på krogen och där stod jag och mina två tjejer och min sambo puttade in mig bakom en glasdörr så fick jag stå där inne när det blev tumult och sen kom polisen jättefort och de gick bara in med batong och slog allt och alla och så började de slå en vän till mig och då sa jag stopp och slängde mig över och sa det räcker, han står med händerna liksom såhär [håller upp händerna i försvarsställning] och då tog polisen tag i mig och slängde mig mot en vägg och jag blev liksom så chockad att jag ba på riktigt. Men så pratade jag med polischefen såhär efteråt och sa det att okej men de hade panik för det var folk överallt (...) jag låg liksom där och försökte skydda honom från batongslag och det är inte bara i Sverige vi har det problemet.” – Julia [10 november 2019]

Informanterna beskriver en känsla av stigmatisering av polisen, att även om de inte tillhör den gruppering som är våldsamma eller berusade klumpas de ihop med dem och riskerar bli anklagade för något de inte varit delaktiga i, på grund av att de bär samma färger, befinner sig på samma plats eller i samma klack.

Polisens arbete med att få bukt med överberusning, våld, bangers och bengaler har resulterat i något som kallas för villkorstrappan. Informanternas upplevelser av villkorstrappan är att den är ett hot mot supporterkulturen, de ser det inte som ett medel för att göra miljön tryggare. Det stämmer överens med Goffman (1963) diskussion om att stigmatiseringen innebär ett hot mot den stigmatiserades livskvalitet. Informanterna uttrycker en oro för att polisen skall förbjuda TIFO verksamheten vilket skulle vara ett hot mot supporterens föreningsverksamhet och möjlighet att visa upp sig mot de andra supportrarna. Det finns även en oro för att villkorstrappan kommer sluta med tomma läktare. Informanterna berättar att det har genomförts protester mot villkorstrappan som innebar att fullsatta arenor höll en tyst minut vilket, för de närvarande åskådarna, skapade en stark upplevelse av en dystopisk framtid där läktarna står tomma. Informanterna upplever bangers som ett otyg men bengaler som en rolig del av klackkulturen. De är dock snabba med att intrycksstyra (Goffman, 1959a) och korrigera sitt påstående med att påpeka att bengaler inte är viktiga för dem då de är där för att de är genuint intresserade av sporten och matchen. Villkorstrappan upplevs av supportrarna som en reducering av supporterkulturens livsmöjligheter vilket Goffman (1963) beskriver vara ett

resultat som ett stigma bär med sig. Denna stigmatisering av supportern placerar individen i sitt kollektiv, samhörigheten med supporterkulturen stärks av det yttre hotet.

6. Avslutande diskussion

Summering

Syftet med denna uppsats är att undersöka kvinnors upplevelser av att bli och att vara supportrar av herrfotboll i relation till Goffmans teorier om jagets presentation genom att besvara frågorna om hur kvinnor beskriver sina upplevelser av att bli supportrar och hur socialiseringen av supporterskapet sedan fortsätter. Nedan sammanfattas resultaten och de två frågeställningarna besvaras med hjälp av det teoretiska ramverket i relation till den tidiga forskningen. Därefter förs en övergripande diskussion kring studiens bidrag till forskning kring subkultur och supporterskap, samt dess eventuella relevans för samhällsaktuella ämnen som tillit till polisväsendet.

Vad gäller den första frågeställningen om hur kvinnor beskriver sina upplevelser av att bli fotbollssupportrar kan vi genom informanternas berättelser bekräfta Mewett och Toffolettis (2008) beskrivningar av supporterskapets socialiseringsprocess som en cykel. Supporterkulturen förs vidare från föräldrarna till deras barn, ofta kan vi finna supporterskapets existens bland flera generationer inom familjen. Introduceringen av supporterkulturen sker av manliga släktingar, oftast barnens fäder. Föräldrarnas socialisering av supporterskapet resulterar i att barnen anammar supporterkulturen och ser det som en del av sin identitet. I den tidiga tonåren tar barnen över ansvaret för att hålla supporteridentiteten levande.

Vad gäller den andra frågeställningen om hur kvinnor beskriver sina upplevelser av att vara supportrar, och hur supporterskapets socialiseringsprocess fortsätter, kan den besvaras utifrån Goffmans teorier om jagets presentation och stigmatiseringen.

Genom Goffmans (1959a, 1959b, 1963) teorier om jagets presentation och stigmatisering kan vi finna interna som externa strategier för att hålla supporteridentiteten och supporterkulturen levande. För att lyckas med presentationen av sitt supporter-jag genomför informanterna olika intrycksstyrande åtgärder. Dessa intrycksstyrande åtgärder återfinns i informanternas beskrivningar av deras strävan efter att uppfylla de värderingar som supporterkulturen etablerat och att därmed lyckas med sitt framträdande av sitt supporter-jag. När informanterna beskriver den goda supportern återkommer flera av de värderingar som den tidiga forskningen redogjort för. Informanterna beskriver den goda supportern som en individ som är trogen "sitt" lag i vått och torrt. Som avsätter både tid och pengar för att stödja laget genom att både närvara som

åskådare, donera till föreningsverksamheten och nyttja klubbshopparna. Vidare lyfter de värderingar som sportsmananda och att uppvisa ett genuint intresse för sporten. De uppvisar sin tillhörighet genom tatueringar, kläder och via sociala medier.

Genom informanternas berättelser kan vi även identifiera flera socialiseringsagenter som härstammar från inom den egna supporterkulturen. Supportern har tolkningsföreträde för de som tillåts benämna sig själva som supporter. Goffmans teorier om jagets presentation aktualiseras i supporterns strävan efter att bevara sin supporteridentitet. Informanterna beskriver olika föreställningar de genomför för att övertyga åskådare som består av både andra supportrar som de som inte identifierar sig som supportrar. Då informanterna inte upplever sin supporteridentitet vara skild från sin ”vanliga” identitet är detta en ständigt pågående föreställning. De presenterar sin supporteridentitet på jobbet, i skolan, för vänner och familj. Presentationen sker även indirekt genom att deras identitet kan uppmärksammas av för dem okända individer via sociala medier, när de bär materiell symbolik kopplad till supporterkulturen samt när de befinner sig inom supportermiljöer. I den redovisade tidiga forskningen förekommer en version av Goffmans presentation av jaget när kvinnliga supportrar möter manliga gatekeepers.

Genom att tillämpa Goffmans teorier om jagets presentation och stigmatisering på informanternas berättelser kan socialiseringsprocessen av supporteridentiteten som skapas av individen själv. Då upplevelsen av gemenskap är en vital del för supportern och supporterkulturen finns det ett incitament hos supportrarna att hålla supporteridentiteten levande hos andra. Vissa socialiseringsagenter är direkta och lokalt producerade, det vill säga att de skapas inom individen, vissa är kollektivt producerade, de skapas tillsammans med andra till exempel genom gemensamma ritualer och föreningsverksamheten. Supporterkulturen och supporteridentiteten hålls samman då dessa samverkar. Supporterkulturen producerar och reproducerar sig själv tack vare individernas strävan efter att bekräfta sin identitet och att återuppleva den känslomässiga utlösningen som upplevelsen av samhörighet och gemenskap klackupplevelsen ger. Vi kan även identifiera denna reproducering av supporteridentiteten när informanterna beskriver sin egen åskådarroll då de bedömer giltigheten i andra supportrar framträdanden och genom Goffmans (1963) stigmatiserings teori då de fråntar supporteridentiteten de individer som utgör ett hot mot kollektivet. Informanterna syftar till huliganerna och beskyller dem för supporterns stigmatisering i hur informanterna beskriver att

resultatet av stigmatiseringen resulterat i ett hot mot kulturens livsmöjligheter genom polisens införande av villkorstrappan.

Övergripande diskussion och implikationer för framtida forskning

I och med att antalet matchbesökare ökar i allmänhet och att kvinnliga matchbesökare ökar i synnerhet kan supporterkulturen som ett resultat av detta, förväntas komma att växa med tiden. Utifrån den tidiga forskningens resultat samt informanternas redogörelser om gemenskapens betydelse för supporterskapet skulle jag vilja framföra att samhällsforskningen bör börja betrakta supporterkulturen som en subkultur vilken inte drivs utifrån ett sportintresse, utan utifrån ett samhörighetsintresse. Genom att betrakta supporterkulturen på detta sätt möjliggör det för forskare att kunna jämföra supporterkulturen med andra typer av subkulturer och gruppidentiteter. Min studie skiljer sig från den tidiga forskningen genom att den har studerat kvinnornas fortsatta socialiseringsprocess och bevarandet av supporteridentiteten. Min uppsats skiljer sig även från den tidiga forskningen genom att den har identifierat hur utomstående aktörer som föreningsverksamheten, genom sitt ekonomiska intresse då de tjänar på matchbesökare, bidrar till socialiseringen och bevarandet av supporterkulturen. Stigmatiseringen av supportern bidrar även på ett sätt till bevarandet av supporteridentiteten då informanterna strävar efter att exkludera sig själva från stigmatiseringen, samtidigt som supporterns gemensamma ogillande för hur polis och media förhåller sig till supportrar som grupp binder gruppen samman.

Då antalet matchbesökare ökar och antalet kvinnliga supportrar ökar bör forskningen fokusera mer på hur stigmatiseringens från polis påverkar fotbollssupportern. I och med att informanterna inte skiljer sin supporteridentitet från sin ”vanliga” identitet innebär detta att den relation de har till polisen kan riskera påverka deras attityder mot polisen i andra avseenden. Om kvinnliga supportrar som inte ingår i huligangrupperingar upplever otrygghet på grund av de våldsamma möten de själva har haft med polisen, eller som de har hört talas om av andra inom sin egen kultur, kan det finnas en risk att de upplever samma otrygghet i andra möten med polisen. Detta kan visa sig vara ett ouppmärksammat samhällsproblem som kan komma att utvecklas i framtiden.

I uppsatsen strävade jag efter att behandla de kvinnliga supportrarna som autonoma supportrar. Detta upplever jag att jag har lyckats med mycket tack vare att de kvinnliga informanterna redan ser sig själva som autonoma supportrar. De jämför sig själva sällan med manliga supportrar om

inte en frågeställning som yrkar dem svara på olikheter ställts. Detta skiljer från den tidigare forskningen där de kvinnliga informanterna ofta jämförde sitt supporterskap med männen och upplevde att de ofta var tvungna att försvara sitt supporterskap. Informanternas frånvaro av egen framförd jämförelse är möjligen ett tecken på att denna uppsats kvinnliga informanterna upplever sig ha större autonomi och rätt till det historiskt mansbetingade utrymmet än vad de kvinnliga supportrar, som ingått i studierna genomförda i USA, Australien, Danmark och Israel, upplevt. När de vuxna supportrarna sedan själva får barn börjar cykeln om igen där de tar på sig den roll som deras fäder en gång hade för dem själva. Det som kan komma att förändras är vem introduktören är, möjligtvis kommer denna roll inte falla på fädernas axlar utan de kvinnliga supportrarna kommer i framtiden även de axla denna roll. Det vore intressant för den framtida forskningen att undersöka hur denna eventuella förändring av introduktör påverkar det idag mansbetingade utrymmet.

För framtida forskning kan det vara intressant att studera hur denna subkultur som grundar sig i samhörighet skapad genom intensiva upplevelser påverkar de ungdomar som deltar i den. Kan supporterulturen nyttjas av samhället som ett sätt att motverka utanförskap bland ungdomar genom att sammanföra dem i en större gemenskap, att fostra goda värderingar om gemenskap för att motverka utanförskap bland ungdomar?

7. Källförteckning

- Aspers, P. (2011) *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. 3. uppl., Malmö: Liber AB
- Ben-Porat, A. (2009) Not just for men: Israeli women who fancy football. *Soccer & Society*. 10(6), ss. 883–896. DOI: 10.1080/14660970903240030
- Berg, B.L. & Lune, H. (2014) *Qualitative research methods for the social sciences*. 8. uppl., Harlow: Pearson
- Bryman, A. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl., Malmö: Liber AB
- Engstrand, M. (2003) *Fotboll och religion*. Stockholm: Proprius förlag
- Eriksson, L.T. & Hultman, J. (2014) *Kritisk tänkande*. 2. uppl., Stockholm: Liber AB
- Esmonde, K., Cooky, C. & Andrews, D. L. (2018) "That's Not the Only Reason I'm Watching the Game": Women's (Hetero)Sexual Desire and Sports Fandom. *Journal of Sport and Social Issues*. 42(6), s. 498–518. DOI: 10.1177/0193723518797041
- Fotbollskanalen (2019) *Så kan förbuden stegras för klubbarna: "Då får de spela utan publik"* <https://www.fotbollskanalen.se/sverige/sa-kan-forbuden-stegras-for-klubbarna-da-far-de-spela-utan-publik/> [hämtad: 2020-01-03]
- Francis, D. & Hester, S. (2004) *An Invitation to Ethnomethodology. Language, Society and Interaction*. London: SAGE Publications
- Garfinkel, H. (1967) *Studies in Ethnomethodology*. Cambridge: Polity Press
- Giulianotti, R. (2004) *Sport and modern social theorists*. New York: Palgrave MacMillan
- Goffman, E. (1959a) *Jaget och maskerna. En studie i vardagslivets dramatik*. 6. uppl., Lund: Studentlitteratur AB
- Goffman, E. (1959b) *The Presentation of Self in Everyday Life*. London: Penguin Group
- Goffman, E. (1963) *Stigma. Den avvikandes roll och identitet*. Finland: Bookwell
- Hammarbyfotboll (2019) *Sektionsöversikt*. https://www.hammarbyfotboll.se/wp-content/uploads/2019/08/Sektions%C3%B6versikt2019_NY.jpg [hämtad: 2020-01-03]
- Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M. (2016) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2. uppl., Malmö: Gleerup
- Jönsson, C. (2019) "Djurgårdens publiksiffra ökade mest under 2019: "SM-guldet har såklart påverkat våra publiksiffror". Fotbollskanalen, 8 november. <https://www.fotbollskanalen.se/allsvenskan/djurgardens-publiksiffra-okade-mest-under-2019-sm-guldet-har-saklart-paverkat-/> [hämtad: 2019-11-30]

Layder, D. (1998) *Sociological Practice: Linking Theory and Social Research*. u.o.: SAGE Publications

Melnick, M.J. & Wann, D.L. (2010) An Examination of Sport Fandom in Australia: Socialization, Team Identification and Fan Behavior. *International Review for the Sociology of Sport*. 46(4), ss. 456–470. DOI: 10.1177/1012690210380582

Mewett, P. & Toffoletti, K. (2008) The strength of strong ties: how women become supporters of Australian Rules Football, i *TASA 2008, Re-imagining sociology: the Annual Conference of The Australian Sociological Association*. University of Melbourne, Melbourne.

Nirva, E. (2019) ”Jag fick panik, milt uttryckt”. *Aftonbladet*, 30 november.
<https://www.aftonbladet.se/sportbladet/a/JowpP8/jag-fick-panik-milt-uttryckt> [hämtad: 2019-11-30]

Pfister, G., Lenneis, V. & Mintert, S. (2013) Female fans of men’s football – a case study in Denmark. *Soccer & Society*. 14(6) ss. 850–871. DOI: 10.1080/14660970

Politics.co.uk (u.å.) *Football Hooliganism*. <https://www.politics.co.uk/reference/football-hooliganism> [hämtad: 2020-01-20]

Pope, S. (2012) ”The Love of My Life”: The Meaning and Importance of Sport for Female Fans. *Journal of Sport and Social Issues*. 37(2), ss. 176–195. DOI: 10.1177/0193723512455919

Pope, S. (2017) *The Feminization of Sports Fandom: A Sociological Study*. New York: Routledge

Stier, J. (2004) *Kulturmöten. En introduktion till interkulturella studier*. 2. uppl., Lund: Studentlitteratur AB

Stinchcombe, A. (2005) *The Logic of Social Research*. Chicago: The University of Chicago Press.

Studio Allsvenskan (2019) *Robert Laul: ”Hammarby tar hem SM-guldet” [Poddradio]*. Spotify 11 oktober: Nyheter24

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet

8. Bilagor

Bilaga 1 – Sektionsöversikt

SEKTIONSÖVERSIKT – Tele2 Arena

Kategori	Biljettyp	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3
1. Ståplats kortsidor nedre	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	165 kr +20 kr serviceavgift 115 kr +20 kr serviceavgift	175 kr +20 kr serviceavgift 120 kr +20 kr serviceavgift	190 kr +20 kr serviceavgift 190 kr +20 kr serviceavgift
2. Ståplats kortsidor övre	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	165 kr +20 kr serviceavgift 115 kr +20 kr serviceavgift	175 kr +20 kr serviceavgift 120 kr +20 kr serviceavgift	190 kr +20 kr serviceavgift 190 kr +20 kr serviceavgift
3. Ståplats långsidor	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	220 kr +30 kr serviceavgift 155 kr +20 kr serviceavgift	230 kr +30 kr serviceavgift 165 kr +20 kr serviceavgift	255 kr +30 kr serviceavgift 255 kr +30 kr serviceavgift
4. Sittplats långsidor	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	310 kr +40 kr serviceavgift 230 kr +30 kr serviceavgift	350 kr +40 kr serviceavgift 270 kr +30 kr serviceavgift	480 kr +40 kr serviceavgift 480 kr +40 kr serviceavgift
5. Aktiv sittplats långsidor	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	310 kr +40 kr serviceavgift 230 kr +30 kr serviceavgift	350 kr +40 kr serviceavgift 270 kr +30 kr serviceavgift	480 kr +40 kr serviceavgift 480 kr +40 kr serviceavgift
6. Sittplats kortsidor	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	190 kr +20 kr serviceavgift 150 kr +20 kr serviceavgift	190 kr +20 kr serviceavgift 150 kr +20 kr serviceavgift	190 kr +20 kr serviceavgift 190 kr +20 kr serviceavgift
7. Privat klubbstol	Ordinarie	495 kr +50 kr serviceavgift	550 kr +50 kr serviceavgift	680 kr +60 kr serviceavgift
8. Sittplats kurva	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	240 kr +20 kr serviceavgift 160 kr +20 kr serviceavgift	250 kr +20 kr serviceavgift 180 kr +20 kr serviceavgift	290 kr +20 kr serviceavgift 290 kr +20 kr serviceavgift
9. Aktiv sittplats kurva	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	250 kr +20 kr serviceavgift 180 kr +20 kr serviceavgift	280 kr +20 kr serviceavgift 210 kr +20 kr serviceavgift	300 kr +40 kr serviceavgift 300 kr +40 kr serviceavgift
10. Familjläktare	Familj Vuxen Familj Barn, 7-14år	120 kr +20 kr serviceavgift 70 kr +10 kr serviceavgift	130 kr +20 kr serviceavgift 80 kr +10 kr serviceavgift	260 kr +30 kr serviceavgift 260 kr +30 kr serviceavgift
11. Rullestol långsidor och kurva	Ordinarie	280 kr +30 kr serviceavgift	280 kr +30 kr serviceavgift	280 kr +30 kr serviceavgift
12. Rullestol kortsidor	Ordinarie	180 kr +20 kr serviceavgift	180 kr +20 kr serviceavgift	180 kr +20 kr serviceavgift
13. Gästande supportrar	Vuxen Ungdom/Pensionär/Student	165 kr +20 kr serviceavgift 115 kr +20 kr serviceavgift	175 kr +20 kr serviceavgift 120 kr +20 kr serviceavgift	190 kr +20 kr serviceavgift 190 kr +20 kr serviceavgift
14. Sponsor		N/A	N/A	N/A
16. Familjläktare/sittplats kurva		På kategori 1-matcher har vi en extra Familjläktare på sektion B310-B314. Vid kategori 2 och 3-matcher är dessa sektioner Ståplats kurva (se förteckning intill).		

Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3
AFC Eskilstuna	Kalmar FF (Hemmapremiär)	AIK
BK Häcken	Malmö FF	DIF
Falkenbergs FF		
GIF Sundsvall		
Helsingborgs IF		
IF Elfsborg		
IFK Göteborg		
IFK Norrköping		
IK Sirius		
Örebro SK		
Östersunds FK		

Bilaga 2 - Intervjuguide

1. Ålder
2. Brukar du gå på match?
 - a. Hur ofta?
3. Minns du hur ditt intresse för fotboll började?
4. Berätta om en särskild händelse som du tycker har varit betydelsefullt för ditt supporterskap?
5. Varför tror du att du blev supporter?
6. Är det fler i din närhet som är intresserade av fotboll eller skulle kalla sig supportrar (vänner, familj, partner)
7. Vilka vill du helst gå på match med? / Vilka brukar du gå på match med?
8. Hur långt tillbaka i din familj går supporterskapet? / Är det fler i din familj som är supportrar?
9. Upplever du att bostadsplats har haft påverkan på ditt supporterskap?
10. Har du någon gång känt dig pressad att bli eller vara supporter?
11. Berätta om en match som varit extra rolig/speciell/viktig.
 - a. Vad gjorde upplevelsen bra?
12. Berätta om en match som var mindre kul.
 - a. Vad hände?
13. Vad innebär det att vara supporter för dig? / Vad betyder fotboll för dig?
14. Berätta om en dag när du ska gå på match. Vad gör du från det du vaknar tills när du går hem?
 - a. Vad tänker/känner du?
15. Hur upplever du atmosfären på arenan?
16. Vad pratar man om efter en match?
17. Hur upplever du andra fotbollssupportrar?
18. Med vilka känner du mest samhörighet med?
19. Vad enligt dig är en god supporter? / Beskriv en god supporter.
20. Hur upplever du ditt supporterskap jämfört med andra som inte är supportrar?
21. Har du någon gång känt dig utanför på grund av ditt supporterskap?
22. Finns det aktiviteter mellan matcherna?
 - a. Är du engagerad i dessa aktiviteter?

23. Avslutande fråga: är det något du har reflekterat över under tiden vi har pratat som du vill ta upp? / är det något du vill att jag ska veta som vi inte pratat om?

Bilaga 3 – Kodschema

Kodschemat är uppbyggt utifrån 3 övergripande teman hämtade ur den tidigare forskningen på supporterskap samt det teoretiska ramverket: inledande socialisering, fortsatt socialisering och stigmatisering. Därefter organiserades de återkommande koder som framstod i datamaterialet under dessa teman och sorterades i underkategorier för att underlätta analysprocessen.

1. Inledande socialisering
 - 1.1. Introduktörer
 - 1.1.1. Förälder
 - 1.1.2. Släkt
 - 1.2. Bostadsort
 - 1.3. Ålder för introduktion
 - 1.4. Upplevelsen som introduktör
2. Fortsatt socialisering
 - 2.1. Personliga motiv
 - 2.1.1. Känslouttryck
 - 2.1.2. Gemenskap/Samhörighet
 - 2.1.2.1. Värderingar
 - 2.1.2.2. Ritualer
 - 2.1.3. Bostadsort
 - 2.1.4. Framtidsvisioner
 - 2.2. Personligt engagemang
 - 2.2.1. Fritid & Ekonomi
 - 2.3. Supporterföreningars engagemang
 - 2.4. Aktiviteter för supportrar
3. Stigmatisering
 - 3.1. Reaktionen från omgivning
 - 3.1.1. Misskrediterad
 - 3.1.2. Misskreditabel
 - 3.2. Otrygghet
 - 3.2.1. Polis & Ordningvakter
 - 3.3. Media